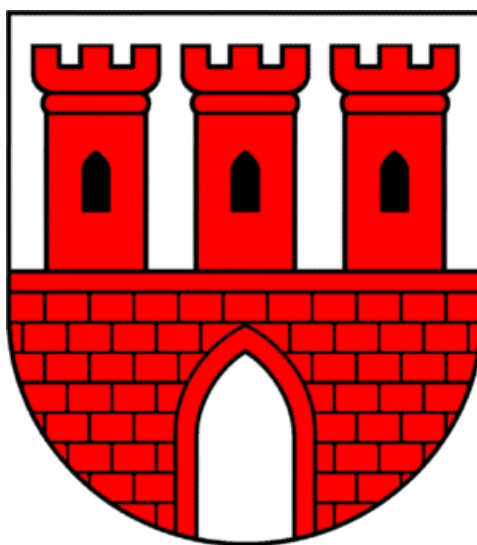

Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gąsawa 2016-2020 z perspektywą na lata 2020-2022

**GMINA GĄSAWA
POWIAT ŻNIŃSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA GĄSAWA
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING
SPRAWDZAJĄCY	WESTMOR CONSULTING KAROLINA DRZEWIECKA

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu

**Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Toruniu**

Dokument ten opracowano w oparciu o poradnik: *Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)*¹. Jest również zgodny z zakresem przewidzianym przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) wg zaleceń „Ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”.

¹ Bertodi P., Cayuela D.B., Monni S., de Raveschoot R.P.: Poradnik: Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP), Unia Europejska 2010.

Spis treści

Skróty i definicje	5
1. Streszczenie	7
2. Cele strategiczne i szczegółowe	14
2.1 Założenia strategiczne	14
2.2 Cele strategiczne	23
2.3 Cele szczegółowe	24
3. Charakterystyka stanu istniejącego	25
3.1 Położenie gminy	25
3.2 Demografia	27
3.3 Gospodarka, rynek pracy	27
3.4 Rolnictwo	29
3.5 Lasy, obszary chronione	30
3.6 Wody powierzchniowe	30
3.7 Zaopatrzenie w ciepło	31
3.8 Zaopatrzenie w gaz	31
3.9 Zaopatrzenie w energię elektryczną	31
3.10 Oświetlenie publiczne	32
3.11 Odnawialne źródła energii	32
3.12 Transport	33
3.13 Mieszkalnictwo	34
3.14 Gospodarka odpadami	35
3.15 Gospodarka wodno-ściekowa	35
3.16 Sektor publiczny	36
4. Identyfikacja obszarów problemowych	37
4.1 Budownictwo	37
4.2 Energetyka	38
4.3 Transport	39
4.4 Jakość powietrza	40
4.5 Analiza SWOT	41
5. Aspekty organizacyjne i finansowe	43
5.1 Koordynacja i struktury organizacyjne przeznaczone do realizacji PGN	43
5.2 Zasoby ludzkie	43
5.3 Zaangażowane strony – współpraca z interesariuszami	43
5.4 Budżet i przewidziane finansowanie	44
5.5 Przewidywane źródła finansowania działań	44
6. Wyniki inwentaryzacji emisji CO ₂	45
6.1 Metodologia	45
6.2 Zakres i granice inwentaryzacji	45
6.3 Źródła danych	45
6.4 Wskaźniki emisji	46
6.5 Wyniki	47
7. Działania na lata 2016-2020	51
7.1 Hierarchia sektorów działań	51
7.2 Krótko/średnioterminowe działania/zadania	53
7.3 Kwantyfikacja celu	53
7.4 Działania podejmowane dla realizacji celu	55

7.4.1 Budownictwo	55
7.4.2 Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.....	63
7.4.3 Oświetlenie uliczne	64
7.4.4 Energetyka	64
7.4.5 Transport.....	65
7.4.6 Działania międzysektorowe	68
8. Harmonogram rzeczowo-finansowy.....	70
8.1 Podsumowanie przewidywanych efektów	70
9. Monitoring i realizacja planu	70
9.1 System monitoringu	70
9.2 Ocena realizacji	72
9.3 Wskaźniki monitorowania.....	72
10. Literatura i źródła.....	74
11. Załączniki	75
Spis tabel, rysunków i wykresów	76

Skróty i definicje

Skrót	Rozwinięcie
AGD	artykuły gospodarstwa domowego
BEI	Bazowa Inwentaryzacja Emisji (ang. Basement Emission Inventory)
CAFE	Dyrektywa Clean Air for Europe
Carpooling	Wspólne dojazdy jednym pojazdem
c.o.	centralne ogrzewanie
c.w.u.	ciepła woda użytkowa
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz. Urz.	Dziennik Urzędowy
EU ETS	Unijny system handlu uprawnieniami do emisji
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IED	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola)
IPPC	Zintegrowane Zapobieganie i Ograniczanie Zanieczyszczeń (ang. Integrated Pollution Prevention and Control)
Mg CO ₂	Tony dwutlenku węgla
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ORSG	Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego
OZE	Odnawialne źródła energii
p.p.t.	pod poziomem terenu
P&R	Park&Ride – Parkuj i jedź
PEP 2030	Polityki energetycznej Polski do 2030 roku
PGN	Plan gospodarki niskoemisyjnej
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PM	pył drobny, pył zawieszony (ang. Particulate Matter)
PSR 2010	Powszechny Spis Rolny 2010
PWIS	Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
RTV	Radio i TV
SEAP	Plan działań na rzecz zrównoważonej energii
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
SPA	Strategiczny Plan Adaptacji
SUKiZP	Studium Uwarunkowań Kierunków i Zagospodarowania Przestrzennego
SWOT	Metoda analizy strategicznej obejmująca mocne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats)
RPO WK-P	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
UE	Unia Europejska
z późn. zm.	z późniejszymi zmianami

kilo (k) = 10^3 = tysiąc
mega (M) = 10^6 = milion
giga (G) = 10^9 = miliard
tera (T) = 10^{12} = bilion
peta (P) = 10^{15} = biliard
g = gram
Mg = megagram (tona)
V = Wolt
W = wat
kWh = kilowatogodzina
MWh = megawatogodzina (tysiąc kilowatogodzin)
MJ = megadżul = tysiąc kJ
GJ = gigadżul = milion kJ
TJ = teradżul = miliard kJ
toe = tona oleju ekwiwalentnego
ha = hektar
km = kilometr

CO₂ – dwutlenek węgla

Wartości przeliczeniowe

1 MWh = 3 600 MJ
1 TJ = 277,78 MWh
1 toe = 11,6 MWh

Wskaźniki przyjęte do obliczeń w bazowej inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych

Dla obliczenia emisji CO₂ z poszczególnych źródeł, zastosowano wskaźniki podane w SEAP w [t/MWh]:

1. Energia elektryczna	- 0,831
2. Ciepło/chłód	- 0,231
3. Gaz ziemny	- 0,202
4. Gaz ciekły	- 0,227
5. Olej opałowy	- 0,279
6. Olej napędowy	- 0,267
7. Benzyna	- 0,249
8. Węgiel kamienny	- 0,354
9. Inne paliwa kopalne	- 0,381

1. Streszczenie

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ (PGN) to dokument strategiczny, opisujący kierunki działań, zmierzających do osiągnięcia celów pakietu klimatyczno-energetycznego tj.: redukcji emisji gazów cieplarnianych,

- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- zwiększenia efektywności energetycznej oraz poprawy jakości powietrza,
- a także zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii.

Gospodarka niskoemisyjna to gospodarka, w której wzrost osiąga się w wyniku integracji wszystkich aspektów gospodarki wokół działań niskoemisyjnych, tj. gospodarki, gdzie w sposób efektywny zużywa się lub wytwarza energię i materiały, a także usuwa bądź odzyskuje odpady metodami minimalizującymi emisję gazów cieplarnianych.

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo energetyczne zadania własne Gminy² obejmują m.in.:

- planowanie i organizację zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy,
- planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy,
- finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy,
- planowanie i organizację działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na terenie gminy,
- ocenę potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych lub chłodniczych na obszarze gminy.

Celem planu gospodarki niskoemisyjnej jest przedstawienie działań, służących redukcji emisji gazów cieplarnianych zgodnie z postanowieniami pakietu klimatyczno – energetycznego, którego sygnatariuszem jest Polska, tj. m.in.:

- Ochrona zasobów i klimatu: przyczynienie się do realizacji celów Pakietu Klimatyczno-Energetycznego do roku 2020 na poziomie krajowym;
- Wkład w realizację celów Polityki energetycznej Polski do 2030 roku, m.in.:
 - Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego,
 - Zmniejszenie zużycia paliw kopalnych i uzależnienia od ich importu;
- Pobudzenie wzrostu gospodarczego na terenie gminy z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Plan gospodarki niskoemisyjnej ma stanowić dokument strategiczny gminy, który:

- wyznacza cel i wskaźniki dla roku docelowego (poziom emisji),
- określa kierunki działań i wiązki projektów, których realizacja pozwoli na osiągnięcie zakładanego celu,
- określa działania związane z poprawą efektywności energetycznej w gminie,
- stanowi bazę inwestycyjną dla określenia źródeł i wysokości emisji CO₂ - pozwala określić gdzie i ile zużywa się energii, a przez to zmniejszyć koszty związane np. z utrzymaniem budynków i infrastruktury,

²Art. 18 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. 2019 poz. 755 z późn. zm.)

-
- stanowi podstawowy dokument przy ubieganiu się o środki finansowe na zaplanowane przedsięwzięcia związane z efektywnością energetyczną i ochroną klimatu.

Wynikające z tego cele dla Gminy Gąsawa to:

Cele strategiczne

- **ograniczenie emisji CO₂ o 4,92% do 2020 r. – z perspektywą do 2022 r.,**
- **ograniczenie zużycia energii finalnej o 8,17% do 2020 r. – z perspektywą do 2022 r.,**
- **wzrost wykorzystania energii pochodzącej z OZE w zużyciu energii finalnej o 0,44% do 2020 r. – z perspektywą do 2022 r.**

Dla osiągnięcia ww. celów strategicznych, wyznaczono szereg celów szczegółowych, biorąc pod uwagę działania w wybranych sektorach, w tym: budownictwo, energetyka, transport, gospodarstwa domowe, usługi publiczne. W sektorach tych przewidziano działania dotyczące modernizacji budynków podległych Urzędowi Gminy, budynków mieszkalnych, oświetlenia komunalnego, zmiany w zasadach transportu w obszarze gminy oraz pozostałych sfer funkcjonowania Gminy, w miarę uprawnień przysługujących władzom Gminy. Plan zawiera również działania związane z lokalną produkcją energii elektrycznej i ciepła z wykorzystaniem OZE. Ponadto PGN uwzględnia obszary, w których władze lokalne mają pośredni wpływ na poziom zużycia energii w długim okresie czasu np. zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego, promocji produktów i usług efektywnych energetycznie (zamówienia publiczne) oraz na zmiany wzorców zachowań konsumpcyjnych poprzez działania promocyjne i informacyjne (współpraca z mieszkańcami oraz interesariuszami).

Powyższe cele określone zostały na podstawie analizy uwarunkowań środowiskowych i gospodarczych oraz możliwości redukcji zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych w poszczególnych sektorach. Na tej podstawie dobrano działania (opisane w rozdziale 7) umożliwiające osiągnięcie celów wraz z oceną ich efektywności ekologicznej i ekonomicznej oraz harmonogramem realizacji i określeniem jednostek odpowiedzialnych. Wskazano również możliwe źródła finansowania zaplanowanych działań, uwzględniając zarówno środki własne Gminy, jak i źródła zewnętrzne.

W analizie uwarunkowań środowiskowych i gospodarczych zawarto ogólną charakterystykę gminy, w tym w zakresie prognoz demograficznych i gospodarczych, stanu środowiska i klimatu, istniejących systemów zaopatrzenia w: gaz, energię elektryczną, ciepło oraz transportu oraz istniejących źródeł energii odnawialnej, a także gospodarki komunalnej.

Wg danych GUS w 2015 r. w gminie zamieszkiwało 5 244 osób. Uwzględniając prognozy liczby mieszkańców wg założeń GUS³, w 2020 roku liczba mieszkańców spadnie do 5 229 osób. Wskaźnik aktywności gospodarczej wynosi 1 169,8 podmiotów na 10 tys. mieszkańców⁴ i jest niższy od średniej w powiecie żnińskim (1 194,5). Na terenie gminy brakuje większych przedsiębiorstw przemysłowych mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Głównymi gałęziami gospodarki jest budownictwo i usługi, rolnictwo jest dopiero trzecim pod względem wielkości rodzajem działalności gospodarczej prowadzonej przez mieszkańców gminy.

Gmina Gąsawa, ze względu na swoje położenie, dysponuje wieloma zasobami przyrodniczymi związanymi głównie z Obszarem Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich,

³ Zgodnie z Prognozą ludności gmin na lata 2017-2030 opracowanej w oparciu o długoterminowe założenia Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050 oraz Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050.

⁴ Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

który zajmuje 28% jej powierzchni. W gminie występuje bogactwo krajobrazów w postaci jezior rynny żnińskiej i foluskiej (powierzchnia powyżej 20 ha), zbiorowisk leśnych, urozmaiconej rzeźby polodowcowej, pomników przyrody. Do największych i najważniejszych pod względem turystycznym należą jeziora: Biskupińskie, Chomiąskie, Foluskie, Gąsawskie, Godawskie, Oćwieckie, Ostrowieckie, Pniewskie. Wśród obszarów prawnie chronionych na terenie gminy należy wskazać także obszar Natura 2000 Ostoja Barcińsko-Gąsawska. Obszar gminy, z rzeką Gąsawką, jako ośią hydrograficzną, włączony został do zlewni rzeki Noteci.

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla gminy Gąsawa obecnie nie występuje. W okresie zimowym występują lokalne nasilenia zanieczyszczania sadzą związane z dużą ilością źródeł niskiej emisji. Ze względu na fakt, że gmina ma niewielki wpływ na kształtowanie charakteru produkcji rolnej, w niniejszym opracowaniu nie uwzględniono wpływu działalności rolniczej na gospodarkę niskoemisyjną. W tym zakresie uwzględnione zostały tylko potrzeby mieszkaniowe poszczególnych gospodarstw domowych.

Głównym źródłem emisji w gminie jest mieszkalnictwo, które odpowiada za ok. 75% emisji CO₂. Znaczący wpływ ma fakt, iż w gminie ok. 80% budynków zostało wybudowanych przed rokiem 1989, przy tym obecnie tylko ok. 51% budynków ma wykonaną termomodernizację ścian, a tylko 44% termomodernizację dachu. Jednocześnie ze względu na duże rozproszenie zabudowy nie jest opłacalne wprowadzenie jednego kompleksowego programu zaopatrzenia w ciepło dla całego obszaru gminy. Na terenie gminy funkcjonuje niewiele budynków użyteczności publicznej. W obiektach użyteczności publicznej eksploatowane są lokalne kotłownie, które w większości są opalane olejem opałowym (99,8%). Ponadto w gminie działa jedna spółdzielnia mieszkaniowa, która posiada własny system ciepłowniczy. Budynki mieszkalne jednorodzinne i zagrodowe posiadają własne kotłownie głównie na węgiel (69%) i ekogroszek (13%). W gminie dość popularne jest wspomaganie wytwarzania ciepła użytkowego piecami na biomasę lub drewno (ok. 74% mieszkań tak funkcjonuje), w tym ok. 4% ogrzewane jest tylko piecami na biomasę lub drewno.

Na terenie gminy zainstalowanych jest 547 lamp ulicznych. Dzięki modernizacjom oświetlenia ulicznego zużycie energii elektrycznej spadnie z 0,25 kW do 0,07 kW, natomiast emisja CO₂ do 2020 zmaleje o 17,39%.

Podstawowy układ drogowy w gminie tworzą: 1 droga krajowa, 2 drogi wojewódzkie i 14 dróg powiatowych oraz 39 dróg gminnych. Liczna sieć dróg, w tym droga krajowa, generują stosunkowo duży ruch pojazdów. Choć ruch pojazdów odpowiada za ok. 20% emisji CO₂ w gminie, to samorząd ma niewielki wpływ na zmianę sytuacji w tym sektorze.

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji, uwzględniając wyniki analizy dokumentów strategicznych, zidentyfikowano główne obszary problemowe związane z niską emisją. Jak już wspomniano, głównym źródłem emisji CO₂ jest mieszkalnictwo. Zatem w tym obszarze Gmina powinna koncentrować działania. Jednakże, ponieważ jest to przede wszystkim sektor prywatny, działania Gminy powinny być nakierowane głównie na edukację oraz wsparcie doradcze w zakresie wprowadzania nowoczesnych rozwiązań poprawiających efektywność energetyczną budynków oraz systemów zaopatrzenia w energię, w tym poprzez stosowanie OZE, a także wspieranie inicjatyw prywatnych inwestorów.

Dla określenia celu w zakresie wielkości redukcji emisji, została opracowana bazowa inwentaryzacja emisji dla roku 2015. Bazową inwentaryzację emisji CO₂ opracowano w oparciu o zasady określone w Poradniku: „Jak opracować plan działań na rzecz

zrównoważonej energii (SEAP)⁵. Zgodnie z zaleceniami, badano zużycie nośników energii nieodnawialnej w poszczególnych sektorach w latach 1990-2014. Ze względu na niekompletność zebranych danych, w stosunku do wszystkich badanych lat, ostatecznie zdecydowano, że rokiem bazowej inwentaryzacji emisji (BEI) będzie rok 2015. W wyliczeniach emisji wykorzystano wskaźniki emisji, zgodnie z zasadami IPCC – wyniki z końcowego zużycia energii. Zużycie energii badano w następujących obszarach: zużycie energii elektrycznej, zużycie energii cieplnej, zużycie paliw kopalnych dla potrzeb transportu.

W roku bazowym 2015 emisja CO₂ wyniosła **43 906,45 Mg**. Aby osiągnąć zakładane cele ograniczenia emisji w roku 2020 emisja CO₂ nie powinna przekroczyć **41 748,21 Mg**.

Tabela 1. Wyniki Inwentaryzacji w roku bazowym wraz z założonymi celami w roku 2020 w związku z zaplanowanymi działaniami

Cele	2015	2020
Emisja CO₂ (Mg CO₂)	43 906,45	41 748,21
Zużycie energii finalnej (MWh)	79 894,50	73 370,31
Produkcja energii z OZE (MWh)	103,96	325,51

Źródło: Opracowanie własne

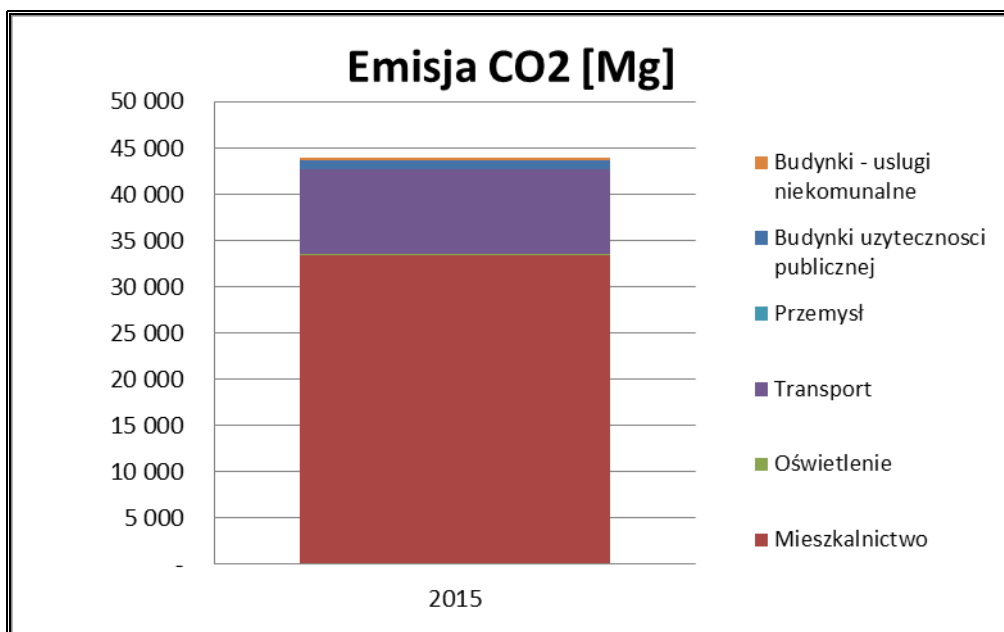
Tabela 2. Wyniki emisji CO₂ w roku bazowym

Źródło emisji CO ₂	2015
Budynki użyteczności publicznej	971,39
Budynki - usługi niekomunalne	192,74
Mieszkalnictwo	33 339,57
Oświetlenie	234,10
Transport	9 168,65
Przemysł	-
Razem	43 906,45

Źródło: Opracowanie własne

⁵Bertodi P., Cayuela D.B., Monni S., de Raveschoot R.P.: Poradnik: Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP), Unia Europejska 2010.

Wykres 1. Emisja CO₂ w roku bazowym w podziale na sektory

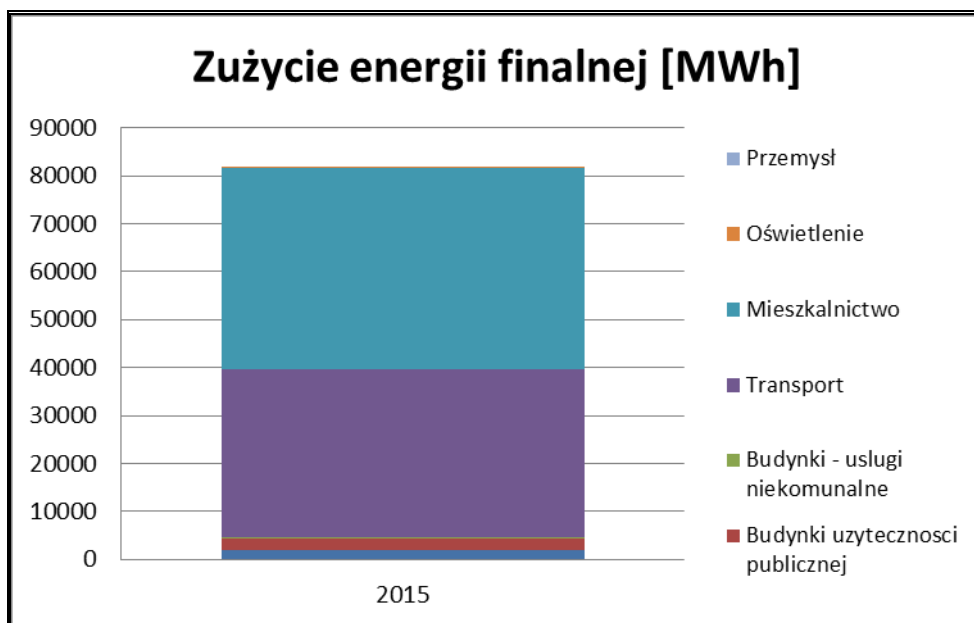
Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Wyniki zużycia energii finalnej w roku bazowym

Źródło zużycia energii finalnej [MWh]	2015
Budynki użyteczności publicznej	2 244,93
Budynki - usługi niekomunalne	419,00
Transport	34 955,33
Mieszkalnictwo	41 993,53
Oświetlenie	281,71
Przemysł	-
Razem	79 894,50

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 2. Zużycie energii finalnej w roku bazowym w podziale na sektory

Źródło: Opracowanie własne

W Planie przedstawiono również aspekty organizacyjne i finansowe realizacji działań, ze wskazaniem źródeł finansowania inwestycji zamieszczonych w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Określono także wskaźniki i ich sposób monitorowania.

Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Gąsawa na lata 2016 – 2020 z perspektywą do roku 2022 jest dokumentem strategicznym, który ma umożliwić pozyskanie finansowania zewnętrznego na planowane działania. Koszt zadań zaplanowanych do realizacji przez gminę oraz inwestorów prywatnych wyniesie ok. 37 442 317,95 zł, (w tym 27 211 437,60 zł to koszt wykonania otworu badawczo-eksploatacyjnego Gąsawa GT-1 dla rozpoznania zasobów złóż wód termalnych oraz określenia możliwości ich wykorzystania).

Zdecydowana większość działań wymagać będzie wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania - środki krajowe i UE.

Tabela 4. Wpływ zaplanowanych działań na poziom emisji i zużycie energii finalnej

Wyszczególnienie	Wykonanie	Cel
Budynki użyteczności publicznej	2015	2020
energia elektryczna [MWh]	493,65	493,65
energia cieplna [MWh]	1 751,28	1 030,68
Emisja CO ₂ [Mg]	971,39	693,56
Budynki - usługi niekomunalne	2015	2020
energia elektryczna [MWh]	110,00	63,75
energia cieplna [MWh]	309,00	296,68
Emisja CO ₂ [Mg]	192,74	163,83
Mieszkalnictwo	2015	2020
energia elektryczna [MWh]	3 817,11	3 776,35

Wyszczególnienie	Wykonanie	Cel
energia ciepła [MWh]	38 176,43	37 768,75
Emisja CO ₂ [Mg]	33 339,57	32 904,09
Oświetlenie	2015	2020
energia elektryczna [MWh]	281,71	232,71
Emisja CO ₂ [Mg]	234,10	193,38
Transport	2015	2020
energia ciepła [MWh]	34 955,33	33 033,69
Emisja CO ₂ [Mg]	9 168,65	8 617,02

Źródło: Opracowanie własne

Budynki użyteczności publicznej

Gmina Gąsawa zaplanowała szereg działań termomodernizacyjnych związanych z budynkami użyteczności publicznej. Wyniki pokazane w 2020 roku są rezultatem tych właśnie działań.

Budynki niekomunalne

Dane do inwentaryzacji tego sektora w zakresie energii cieplnej uzyskano od Urzędu Marszałkowskiego, natomiast dane dotyczące zużycia energii elektrycznej częściowo od osób prowadzących działalność gospodarczą oraz oszacowano na podstawie porównania z podobnym rodzajem działalności. Brak jakichkolwiek informacji na temat zamierzeń inwestycyjnych usługodawców w zakresie termomodernizacji budynków, dlatego oszacowano, iż w wyniku przeprowadzonej kampanii społecznej przez Gminę, wzrośnie zainteresowanie usługodawców korzystaniem z form dofinansowania inwestycji w zakresie termomodernizacji i tym samym zużycie energii finalnej oraz emisja CO₂, zmaleje o 15% w stosunku do roku bazowego.

Mieszkalnictwo

W wyniku przeprowadzonej ankietyzacji mieszkańców gminy Gąsawa uzyskano dane od 1 327 mieszkańców, na podstawie tego ustalono zużycie energii finalnej oraz emisję CO₂ w roku bazowym, a także na podstawie prognoz GUS również w 2020 roku. By ustalić cel na 2020 rok, odjęto od wartości prognozowanych w 2020 roku dla gminy, efekty działań związanych z pracami termomodernizacyjnymi mieszkańców gminy.

Oświetlenie

Gmina Gąsawa systematycznie dokonuje modernizacji oświetlenia ulicznego, co pokazują wyniki inwentaryzacji w roku bazowym. Gmina zakłada, iż do roku 2020 będzie wymieniała 20 lamp rocznie, co pozwoli zmniejszyć zużycie energii finalnej i emisję CO₂ o 17,39% w stosunku do roku bazowego.

Transport

Wyniki inwentaryzacji w roku bazowym pochodzą z pomiaru ruchu w gminie Gąsawa oraz z danych na temat ilości zarejestrowanych aut na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS dla powiatu żnińskiego oraz danych z Wydziału Komunikacji Starostwa Powiatowego w Żninie, a także z ilości kilometrów dróg w Gminie oraz szacunków, ile mogą pokonywać poszczególne rodzaje aut.

2. Cele strategiczne i szczegółowe

2.1 Założenia strategiczne

DYREKTYWA CAFE (CLEAN AIR FOR EUROPE)

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 roku w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (Dz. Urz. UE L 152 z 11.06.2008, str.1) popularnie określana jako Dyrektywa CAFE stanowi podstawowy akt, który w bezpośredni sposób wpływa na realizację ochrony powietrza w krajach Wspólnoty Europejskiej. Dyrektywa CAFE wprowadziła normowanie stężeń pyłu zawieszonego PM_{2,5}, które określone jest w formie wartości docelowej i dopuszczalnej oraz odrębnego wskaźnika dla terenów miejskich. Dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń powietrza w Polsce określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r., w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031).

PGN Gminy Gąsawa wykazuje zgodność z Dyrektywą CAFE poprzez dążenie do poprawy jakości powietrza na skutek ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska.

EUROPEJSKA STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Dokument ma na celu zrównoważony wzrost gospodarczy i wysoki poziom życia zgodny z ochroną środowiska naturalnego. Dokument ten został przyjęty przez Radę Europejską dnia 26 czerwca 2006 r. Głównymi założeniami dokumentu jest wzrost dobrobytu poprzez podejmowanie działań w ochronie środowiska naturalnego, sprawiedliwość i spójność społeczną, wzrost dobrobytu gospodarczego jak również wypełniania obowiązków na arenie międzynarodowej i wspólnotowej. W związku z powyższym, Polska jako kraj będący członkiem Unii Europejskiej, zobowiązany jest do realizacji niniejszych założeń na szczeblu krajowym.

Wdrożenie aktualizacji PGN przyczyni się do realizacji zobowiązań wynikających z powyższego dokumentu, a tym samym wpłynie na zrównoważony wzrost gospodarczy i wysoki poziom życia zgodny z ochroną środowiska naturalnego.

STRATEGIA „EUROPA 2020”

Strategia „Europa 2020” określa drogę Unii Europejskiej na lata 2011-2020 w kierunku inteligentnej i zrównoważonej gospodarki sprzyjającej włączeniu społecznemu. UE wyznaczyła konkretny plan, obejmując cele w zakresie zmian klimatu, które należy osiągnąć do 2020 roku w porównaniu do roku 1990. PGN wykazuje zgodność w zakresie podstawowych celów, którymi są:

1. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% do 2020 r.
2. Zwiększenie do 20% udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii (dla Polski celem obligatoryjnym jest 15% udział OZE),
3. Dążenie do zwiększenia efektywności wykorzystania energii o 20%.

PGN wykazuje zgodność ze strategią Europa 2020, poprzez zaplanowanie działań w zakresie ograniczenia emisji gazów, zwiększenia udziału OZE w ogólnym zużyciu energii oraz poprawę efektywności wykorzystania energii.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU DO 2020 ROKU – AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym. Wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych).

Cele i zadania przewidziane do realizacji w ramach Strategii dotyczą także działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej:

- Zakładają ograniczenie emisji CO₂;
- Zmniejszenie energochłonności i surowcochłonności gospodarki;
- Zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- Kontynuacja prac związanych z możliwością pozyskiwania gazu łupkowego;
- Rozwój technologii pozyskiwania surowców geologicznych;
- Zwiększenie efektywności energetycznej.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Została opracowana zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku.

Cele strategiczne i operacyjne zawarte w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gąsawa wpisują się w następujące cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa:

Kierunki działań:

- Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie.
- Ograniczenie emisji CO₂ do poziomu uzgodnionego w ramach Unii Europejskiej.
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii poprzez budowę nowych mocy.

STRATEGIA „BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ŚRODOWISKO - PERSPEKTYWA DO 2020 R.”

Strategia obejmuje dwa istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 r.

Główne cele wynikające ze Strategii, które wpisują się w Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gąsawa to:

1. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:
 - Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii;
 - Poprawa efektywności energetycznej;
 - Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii;
2. Cel 3. Poprawa stanu środowiska:
 - Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki;

Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wpisuje się w założenia powyższego dokumentu, ponieważ zakłada m.in. efektywne zaopatrzenie w energię, w tym zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii.

POLITYKA KLIMATYCZNA POLSKI

Celem strategicznym polityki klimatycznej jest „włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych”.

Cele zawarte w PGN Gminy Gąsawa wpisują się w następujące priorytetowe kierunki działań średnio- i długookresowych Polityki Klimatycznej Polski:

- realizację postanowień organów Konwencji klimatycznej i Protokołu z Kioto dotyczących krajów wymienionych w Załączniku I do Konwencji;
- wypełnienie przyjętych przez Polskę zobowiązań do redukcji emisji gazów cieplarnianych w pierwszym okresie czyli osiągnięcie w latach 2008 - 2012 wielkości emisji gazów cieplarnianych nieprzekraczającej 94% wielkości emisji z roku 1988 i następnych okresach rozliczeniowych;
- promowanie zrównoważonych form rolnictwa w aspekcie ochrony klimatu;
- promocję i rozwój oraz wzrost wykorzystywania nowych i odnawialnych źródeł energii, technologii pochłaniania CO₂ oraz zaawansowanych i innowacyjnych technologii przyjaznych środowiskowo oraz rozpoznania i usuwania barier w ich stosowaniu;
- szerokie wprowadzanie najlepszych dostępnych technik z zakresu efektywności energetycznej i użytkowania odnawialnych źródeł energii.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 R.

Polityka stanowi załącznik do uchwały nr 202/2009 Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2009 r. i zawiera rozwiązania wychodzące naprzeciw najważniejszym wyzwaniom polskiej energetyki zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i do 2030 roku. Polityka określa 6 podstawowych kierunków rozwoju polskiej energetyki - oprócz poprawy efektywności energetycznej jest to między innymi wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii, rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii. W dokumencie założono też ograniczenie wpływu energetyki na środowisko.

Cele strategiczne PGN wpisują się w następujące kierunki polskiej polityki energetycznej:

- poprawę efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw.

NARODOWY PLAN ROZWOJU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

Mając na celu rozwój gospodarki niskoemisyjnej, poprzez zachowanie zgodności z Narodowym Planem Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gąsawa wykazuje synergię działań na poziomie krajowym i unijnym. Narodowy Plan Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej odnosi się do:

- emisji wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego i PEP 2030,

- wytycznych dyrektywy o jakości powietrza (CAFE),
- dyrektywy o emisjach przemysłowych (IED),
- protokołu z Göteborga (dot. przeciwdziałania zakwaszeniu, eutrofizacji i powstawaniu ozonu przyziemnego).

KRAJOWY PLAN DZIAŁAŃ DOTYCZĄCY EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ

Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski został przygotowany w związku z obowiązkiem przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdań z wdrażania dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, a także na podstawie obowiązku nałożonego na Ministra Gospodarki na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551, z późn. zm.).

Krajowy plan działań zawiera opis środków poprawy efektywności energetycznej w podziale na sektory końcowego wykorzystania energii oraz obliczenia dotyczące oszczędności energii finalnej uzyskanych w latach 2008-2012 i planowanych do uzyskania w 2016 r., zgodnie z wymaganiami dyrektywy 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/76/EWG (Dz. Urz. UE L 114 z 27.04.2006, str. 64).

Cele PGN Gminy Gaśawa wpisują się w następujące środki poprawy efektywności energetycznej Krajowego Planu Działań dotyczący efektywności energetycznej:

1. Środki horyzontalne:
 - Audyty energetyczne i systemy zarządzania energią (art. 8 dyrektywy 2012/27/UE);
2. Środki w zakresie efektywności energetycznej budynków:
 - Strategia renowacji budynków (art. 4 dyrektywy 2012/27/UE);
 - Dodatkowe środki odnoszące się do efektywności energetycznej budynków;
 - Środki efektywności energetycznej w instytucjach publicznych.

KRAJOWY PLAN DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Dokument przyjęty 7 grudnia 2010 r. przez Radę Ministrów. Określa on krajowe cele w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych, zużycie w sektorze transportowym, sektorze energii elektrycznej, sektorze ogrzewania i chłodzenia w 2020 r., uwzględniając wpływ innych środków polityki efektywności energetycznej na końcowe zużycie energii oraz odpowiednie środki, które należy podjąć dla osiągnięcia krajowych celów ogólnych w zakresie udziału OZE w wykorzystaniu energii finalnej.

Ogólny cel krajowy przyjęty w Krajowym Planie Działań w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w ostatecznym zużyciu energii brutto w 2020 r. wynosi 15%. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gaśawa jest całkowicie zgodny z niniejszym celem, ponieważ uwzględnia cele w zakresie redukcji CO₂, zużycia energii finalnej oraz zwiększenia udziału OZE w ogólnym zużyciu energii finalnej.

BIAŁA KSIĘGA: ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU: EUROPEJSKIE RAMY DZIAŁANIA (2009)

W Białej Księdze określa się ramy na rzecz zmniejszenia wrażliwości UE na oddziaływanie zmian klimatu. Podstawą księgi są szeroko zakrojone konsultacje zapoczątkowane w 2007 r. publikacją zielonej księgi pt. „Adaptacja do zmian klimatycznych w Europie – warianty działań na szczeblu UE” oraz dalsze prace badawcze, w ramach których określono działania, jakie należy podjąć w krótkiej perspektywie.

Celem unijnych ram na rzecz adaptacji jest osiągnięcie w UE takiej zdolności adaptacji, by mogła ona stawić czoła skutkom zmian klimatu. Ramy te będą zgodne z zasadą pomocniczości i będą uwzględniać ogólne cele UE dotyczące zrównoważonego rozwoju.

Główne zagadnienia poruszane w Białej Księdze odnoszą się do szeroko rozumianej ochrony środowiska naturalnego.

Działania dotyczą m. in.: ekologizacji strategii sektorowych, aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska, zarządzania środowiskowego, udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, rozwoju badań i postępu technicznego, odpowiedzialności za szkody w środowisku, aspektu ekologicznego w planowaniu przestrzennym i ochronie zasobów naturalnych.

Cele wyznaczone w PGN są spójne z wyżej wskazanymi celami, gdyż przyczynią się one m.in. do aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska, czy też do zwiększenia udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030 (W SKRÓCIE SPA 2020)

Konieczność opracowania strategii adaptacyjnej (Strategicznego Planu Adaptacyjnego) wynika ze stanowiska rządu przyjętego w dniu 19 marca 2010 roku przez Komitet Europejski Rady Ministrów jako wypełnienie postanowień dokumentu strategicznego Komisji Europejskiej – Białej Księgi [COM (2009) 147] ws. adaptacji do zmian klimatu.

Realizacja PGN Gminy Gąsawa wpisuje się w następujące kierunki działań adaptacyjnych:

- Przygotowanie strategii, planów ochrony i planów zadań ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych;
- Wprowadzanie nowych mechanizmów wspierających technologie OZE, w tym mikroinstalacje w rolnictwie i ograniczanie strat energii;
- Włączenie lokalnych społeczności i administracji samorządowej do działań zapobiegających skutkom zmian klimatu;
- Wdrażanie nowych technologii wodoszczelnych zwiększenie efektywności wykorzystania wody w przemyśle, gospodarce komunalnej i rolnictwie;
- Rozwijanie alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji na terenach o mniejszej gęstości zaludnienia;
- Budowa nowej i przebudowa istniejącej infrastruktury budowlanej z dostosowaniem do przewidywanej zmiany temperatury, intensywności opadów i wiatru.

STRATEGIA UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO ZMIAN KLIMATU Z 16 KWIETNIA 2013 R.

Strategia określa ramy i mechanizmy służące lepszemu przygotowaniu UE na bieżące i przyszłe skutki zmiany klimatu. Proponuje osiągnięcie tego celu poprzez wspieranie i przyszłe stymulowanie działań państw członkowskich UE w dziedzinie przystosowania, stworzenia podstaw dla lepszego podejmowania świadomych decyzji w zakresie przystosowania w nadchodzących latach, a także poprzez uodpornienie najważniejszych sektorów gospodarczych i politycznych na skutki zmiany klimatu. Dokument zawiera wytyczne dla krajów członkowskich pomocne w tworzeniu strategii krajowych, a także główne cele i kierunki dla działań dostosowawczych, które powinny być podejmowane przez poszczególne państwa UE.

PGN wykazuje zgodność w zakresie rozwoju zielonej infrastruktury oraz zapewnienia infrastruktury bardziej odpornej na zmiany klimatu.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO NA LATA 2014-2020

W Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 uwzględniono kilka osi priorytetowych nastawionych na ograniczenie niskiej emisji i poprawę bezpieczeństwa energetycznego, w tym:

- oś priorytetową I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki
- oś priorytetową II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
- oś priorytetową VI : rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
- oś priorytetową VII: poprawa bezpieczeństwa energetycznego

PGN wykazuje zgodność w zakresie:

- wspierania przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,
- przeciwdziałania zmianom klimatu,
- zachowania i ochrony środowiska,
- promowania efektywnego gospodarowania zasobami i zrównoważonego transportu.

Najważniejszymi dokumentami szczebla regionalnego, do których nawiązują działania przewidziane w PGN, są:

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Obecnie obowiązujący Plan zagospodarowania został przyjęty uchwałą Nr VIII/135/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego. Na poziomie województwa wspierane będą działania ograniczające zanieczyszczenia powietrza ze źródeł transportowych, energetycznych i przemysłu, a także działania ograniczające zanieczyszczenia elektromagnetyczne. Na wsparcie mogą liczyć przedsięwzięcia dotyczące przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach, w tym rozwój zbiorowej infrastruktury energetycznej oraz infrastruktury z zastosowaniem paliw ekologicznych i infrastruktury opartej na źródłach odnawialnych oraz budowa i modernizacja instalacji grzewczych wykorzystujących bezemisyjne lub niskoemisyjne paliwa w celu zmniejszenia niskiej emisji.

PGN wykazuje zatem zgodność Planem zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie rozwoju wykorzystania OZE, usprawnień w infrastrukturze energetycznej i transportowej, a także w zakresie zmian w indywidualnych systemach grzewczych.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO ROKU 2020 – PLAN MODERNIZACJI 2020+

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 - Plan Modernizacji 2020+ została przyjęta na mocy uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XLI/693/13 z dnia 21 października 2013 roku. Dokument ten zawiera listę zadań wraz z określonymi celami rozwojowymi województwa kujawsko-pomorskiego.

W Strategii rozwoju województwa wskazano na szereg zasad, które powinny być przestrzegane podczas realizacji działań modernizacyjnych o charakterze inwestycyjnym, jak i organizacyjnym, w tym także dotyczących zmian postaw społecznych. Do najważniejszej należy zasada zrównoważonego rozwoju, ale uwzględniono także zasady

horyzontalne, jak również takie, które są odpowiedzią na potrzeby województwa. Wśród nich wskazano na konieczność zwiększenia efektywności energetycznej i pozyskania energii z niskoemisyjnych źródeł. Wymienia się w tym kontekście rozwój energooszczędnego budownictwa oraz spełnianie minimalnych wymogów takich jak: efektywność energetyczna i oszczędność energii, zwłaszcza w odniesieniu do wszelkich projektów infrastrukturalnych, gdzie przewidziana jest budowa i modernizacja budynków oraz zapewnienie realnych mechanizmów preferencji dla projektów, maksymalizując oszczędność energii i efektywność energetyczną. Ma to na celu pobudzenie sektora budowlanego, zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Województwo powinno rozwijać także niskoemisyjny i zrównoważony transport, jak również kształtować w maksymalnie możliwym zakresie przestrzeń publiczną przyjazną dla mieszkańców i sprzyjającą zachowaniom niskoemisyjnym.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obecnie obowiązujący program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego stanowi załącznik do uchwały nr XXXVI/611/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 września 2017 r. Wśród mocnych stron w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza wskazano na tworzenie gminnych programów ograniczania niskiej emisji oraz planów gospodarki niskoemisyjnej. Z kolei szansą jest rozwój nowoczesnych, niskoemisyjnych technologii wytwarzania energii oraz wdrożenie dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych (tzw. Dyrektywa IED) przez zakłady przemysłowe.

PGN wykazuje zgodność z Programem m.in. ze względu na wyznaczony kierunek interwencji na poziomie województwa – zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. Wśród typów zadań proponowanych do realizacji w ramach ww. kierunku interwencji wskazano na opracowanie lub aktualizację Planów Gospodarki Niskoemisyjnej, w związku z czym aktualizacja niniejszego Planu jest całkowicie zgodna z założeniami województwa w zakresie ochrony środowiska.

PROGRAMY OCHRONY POWIETRZA DLA STREFY KUJAWSKO-POMORSKIEJ

Gmina Gąsawa położona jest w strefie kujawsko-pomorskiej, w której obowiązują programy ochrony powietrza ze względu na przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

Podstawowym źródłem emisji powodującej przekroczenia docelowego średniego rocznego poziomu stężenia benzo(a)pirenu w strefach Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest ogrzewanie indywidualne oparte na paliwach stałych oraz napływ zanieczyszczeń spoza strefy. Z kolei głównym źródłem emisji powodującej przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} jest ogrzewanie indywidualne oparte o paliwa stałe, wykorzystywane przez osoby fizyczne w celu dostarczenia ciepła do pomieszczeń mieszkalnych oraz ciepłej wody.

Biorąc powyższe pod uwagę, wdrożenie aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej przyczyni się do zmniejszenia poziomu zanieczyszczeń powietrza. PGN jest spójny z założeniami programów ochrony powietrza ze względu na realizację przedsięwzięć wpływających na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza głównie ze źródeł punktowych i liniowych.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2014-2020

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020 przy pomocy unijnych środków finansowych wspierane będą działania z zakresu gospodarki niskoemisyjnej. W tym celu określono oś priorytetową 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie, w ramach której znalazły się następujące działania:

- Działanie 3.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
- Działanie 3.2 Efektywność energetyczna w przedsiębiorstwach
- Działanie 3.3 Efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym
- Działanie 3.4 Zrównoważona mobilność miejska i promowanie strategii niskoemisyjnych
- Działanie 3.5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w ramach ZIT

Biorąc powyższe pod uwagę, należy wskazać, że przedsięwzięcia planowane w ramach niniejszego Planu są zgodne z przewidzianymi do wsparcia działaniami.

STRATEGIA OBSZARU ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU ŻNIŃSKIEGO

W skład Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Żnińskiego (ORSG) powołanego w ramach realizacji polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego wchodzi 5 gmin z terenu Powiatu Żnińskiego, w tym gmina Gąsawa.

W związku z tym, że gminy z terenu ORSG nadal posiadają wiele obiektów, które wymagają kompleksowej termomodernizacji, w Strategii zdiagnozowano problem w postaci nieefektywności energetycznej wielu budynków publicznych, wymagających przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych. Zidentyfikowano także duże potrzeby w zakresie podejmowania działań na rzecz wprowadzenia rozwiązań niskoemisyjnych w obiektach samorządowych.

Celem tych działań jest poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, co będzie prowadziło do poprawy jakości powietrza. Cel ten realizowany będzie poprzez wdrożenie PGN, przez co realizacja założeń dokumentu wpisuje się zamierzenia strategicznego całego ORSG.

PGN Gminy Gąsawa jest spójny z założeniami Strategii w zakresie zgodności z jednym z celów operacyjnych – II.2 Modernizacja i budowa obiektów i instalacji publicznych w ramach gospodarki niskoemisyjnej i rozwój systemów OZE (wyznaczonego w ramach celu strategicznego nr II. Rozwój infrastruktury technicznej i ochrona walorów środowiska naturalnego).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY GĄSAWA NA LATA 2008-2020

Strategia została przyjęta uchwałą nr XV/92/08 Rady Gminy Gąsawa z dnia 23 czerwca 2008 r., w której uwzględniono m.in., że Gmina Gąsawa w 2020 roku będzie charakteryzować się dobrym stanem środowiska, a zrealizowanie programów infrastruktury technicznej skutkować będzie minimalizacją oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

Jednym z celów strategicznych Gminy jest rozwój infrastruktury technicznej, jako instrumentu poprawy stanu środowiska, poprawy jakości życia mieszkańców oraz poprawy atrakcyjności inwestycyjnej. PGN jest spójny z kierunkiem działań nr 2: w zakresie infrastruktury technicznej oraz z działaniem 2.3 Upowszechnienie ekologicznych systemów grzewczych.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GĄSAWA

Podstawowym celem sporządzania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego (SUiKZP) jest określenie polityki przestrzennej Gminy, w tym miejscowych zasad zagospodarowania przestrzennego. Zasadniczym kierunkiem wszelkich działań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego Gminy Gąsawa powinno być zapewnienie zrównoważonego rozwoju poprzez ochronę i poprawę stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody sprzyjające rozwojowi społeczno – gospodarczemu. W SUiKZP wskazano na eliminowanie czynników mogących wpływać na pogorszenie stanu czystości powietrza atmosferycznego. Określono również działania, jakie mają zapobiegać temu negatywnemu zjawisku. Należą do nich:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw stałych poprzez promowanie paliw ekologicznych i docelową gazyfikację gminy,
- ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń powodowanej przez komunikację na warunki życia ludzi poprzez kierowanie ruchu tranzytowego poza granice jednostek osadniczych – budowa obwodnicy wsi Gąsawa w ciągu drogi powiatowej Żnin-Gąsawa-Ryszewo.
- zakaz lokalizacji inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska, bez instalacji eliminujących negatywny wpływ na stan czystości powietrza;
- realizacja na terenie gminy odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię słoneczną, energię wiatru, energię geotermalną itp.

Realizacja PGN Gminy Gąsawa jest spójna z kierunkami określonymi w SUiKZP.

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GĄSAWA NA LATA 2012-2015 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2016-2019

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gąsawa został przyjęty uchwałą nr XXIII/168/2013 Rady Gminy w Gąsawie z dnia 18 października 2013 r. Głównym celem jego aktualizacji było przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy Gąsawa. Aktualizacja PGN wpisuje się w cel: racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.

AKTUALIZACJA PROJEKTU ZAŁOŻEŃ DO PLANU ZAOPATRZENIA W CIEPŁO, ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ I PALIWA GAZOWE DLA GMINY GĄSAWA NA LATA 2012-2027

Uchwałą nr VII/49/2019 Rady Gminy w Gąsawie z dnia 19 czerwca 2019 r. przyjęto aktualizację Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Gąsawa na lata 2012-2027. Planem Gospodarki Niskoemisyjnej jest powiązany z aktualizacją projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Gąsawa – dokumenty uwzględniają zamierzenia przyczyniające się do poprawy stanu środowiska.

Dobry stan środowiska podniesie atrakcyjność Gminy, zarówno dla turystyki, jak też atrakcyjność miejsca zamieszkania i rozwoju przedsiębiorczości. Jako jeden z mierników tego celu wskazano: liczba mieszkań, w których wprowadzono ekologiczne systemy grzewcze.

Zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), dla dokumentów strategicznych

i planistycznych powinna zostać przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOŚ). Wnioskiem z dnia 21.11.2016 r. Wójt Gminy Gąsawa zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gąsawa na lata 2016-2020 z perspektywą na lata 2020-2022. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy pismem z dnia 24 listopada 2016 r. (znak: WOO.410.534.2016.MD1) uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska po analizie przedłożonego wniosku, stwierdził, iż wskazane w Planie gospodarki niskoemisyjnej działania inwestycyjne będą pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska, w tym zwłaszcza na jakość powietrza atmosferycznego, będą przyczyniać się do ochrony przez zmianami klimatycznymi oraz do poprawy warunków i jakości życia. W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu.

Wójt Gminy Gąsawa zwrócił się pismem znak: IRG 602.1.2015 z dnia 21.11.2016 r. (wniosek wpłynął do PWIS 25.11.2016 r.) do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora w Bydgoszczy o uzgodnienie możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gąsawa na lata 2016-2020, z perspektywą na lata 2020-2022. Po przeanalizowaniu wniosku Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy pismem z dnia 29.11.2016 r. (znak: NNZ.9022.1.625.2016) uzgodnił możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla opracowania pn. „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gąsawa na lata 2016-2020 z perspektywą na lata 2020-2022. PWIS w Bydgoszczy wskazał, iż realizacja powyższych zamierzeń inwestycyjnych zawartych w PGN przyczyni się do osiągnięcia celów strategicznych Gminy Gąsawa dotyczących gospodarki niskoemisyjnej, a mianowicie:

- Ograniczenia emisji dwutlenku węgla,
- Ograniczenia zużycia energii finalnej,
- Zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii.

Pomimo, że niektóre przyjęte w Planie przedsięwzięcia mogą wyznaczać ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogąco znacząco oddziaływać na środowisko (przebudowa dróg) to stanowią one jedynie koncepcje działań (nie określają skali i rodzaju) a ich skonkretyzowanie nastąpi stosownie do etapu ich realizacji. W związku z powyższym, Powiatowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy uznał, że przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie jest konieczne.

Należy zaznaczyć, że przy aktualizacji przedmiotowego dokumentu w zakresie zmiany i uzupełnienia działań ujętych w Planie, należy ponownie wystąpić do właściwych organów (RDOŚ i PWIS) w celu uzgodnienia konieczności lub odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla aktualizowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

2.2 Cele strategiczne

Gmina Gąsawa w 2016 roku podjęła działania w sprawie opracowania i wdrożenia „Planu gospodarki niskoemisyjnej Gminy Gąsawa na lata 2016-2020 z perspektywą na lata 2020-2022”. **Celem strategicznym planu gospodarki niskoemisyjnej jest osiągnięcie celów**

określonych dla Polski w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020. Biorąc powyższe pod uwagę, dla Gminy Gąsawa przyjęto następujące cele (zmiana w stosunku do roku bazowego, tj. 2015):

- ograniczenie emisji CO₂ o 4,92% do 2020 roku, z perspektywą do 2022 roku,
- ograniczenie zużycia energii finalnej o 8,17% do 2020 roku, z perspektywą do 2022 roku,
- wzrost wykorzystania energii pochodzącej z OZE w zużyciu energii finalnej o 0,44% do 2020 roku, z perspektywą do 2022 roku,

2.3 Cele szczegółowe

Dla osiągnięcia celów strategicznych Gmina założyła przeprowadzenie szeregu działań związanych z ograniczeniem emisji, racjonalnym gospodarowaniem energią i wykorzystaniem OZE, które do roku 2020 obejmować będą:

1. ograniczanie strat ciepła w budynkach mieszkalnych (termomodernizacja, instalacja termo zaworów, wymiana źródeł ciepła) – modernizacja budynków powinna przynieść oszczędności w zużyciu energii ok. 21,709 MWh/rok i zmniejszenie emisji CO₂ o ok. 7,68 Mg CO₂/rok;
2. wspieranie działań termomodernizacji budynków i urządzeń komunalnych oraz budynków i urządzeń usługowych niekomunalnych – modernizacja powinna przynieść oszczędności w zużyciu energii ok. 1 158,94MWh/rok i zmniejszeniu emisji CO₂ o ok. 373,15 Mg CO₂/rok;
3. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii:
 - Wykorzystanie OZE w budynkach jednorodzinnych i wielorodzinnych – przewidywana produkcja energii 202,75 MWh,
 - wykorzystanie OZE w obiektach użyteczności publicznej, w placówkach należących do Gminy Gąsawa - przewidywana produkcja energii 21,62 MWh,
 - wykonanie otworu wiertniczego dla rozpoznania zasobów energii geotermalnej i możliwości jej wykorzystania dla potrzeb własnych i zewnętrznych, uruchomienie produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energii geotermalnej.
4. Zwiększenie sprawności wytwarzania energii poprzez:
 - zastępowanie starych kotłowni węglowych jednostkami o wysokiej sprawności,
 - wspieranie budowy nowych, zautomatyzowanych wysokosprawnych źródeł ciepła i węzłów cieplnych.
5. Budowa ciągu pieszo-jezdnego wzdłuż dróg gminnych przeznaczonego dla rowerów oraz budowa chodników dla pieszych oraz poprawa jakości dróg gminnych poprzez ich modernizację
6. Wspieranie działań wprowadzających racjonalizację użytkowania energii elektrycznej w sferze użytkowania:
 - kształtowanie świadomości społecznej w zakresie możliwości wprowadzenia oszczędzania energii – przeprowadzenie cyklu szkoleń i dystrybucja ulotek informacyjnych,
 - promocja zachowań prośrodowiskowych wśród mieszkańców i przedsiębiorców – dystrybucja ulotek informacyjnych,
 - promocja rozwiązań innowacyjnych w zakresie produkcji, dystrybucji i użytkowania energii, w tym odnawialnych źródeł energii (OZE) – przeprowadzenie cyklu szkoleń i dystrybucja ulotek informacyjnych.

Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do poprawy stanu środowiska oraz przede wszystkim jakości życia mieszkańców.

3. Charakterystyka stanu istniejącego

3.1 Położenie gminy

Gmina Gąsawa położona jest w południowej części powiatu żnińskiego. Jednostka samorządu terytorialnego leży w południowo – wschodniej części Pałuk oraz południowo – zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego (przy drodze krajowej nr 5 z Bydgoszczy do Gniezna). Sąsiaduje ona z gminami: Żnin, Rogowo, Dąbrowa i Mogilno. Przez gminę przebiega część Szlaku Piastowskiego.

Rysunek 1. Mapa gminy Gąsawa

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Gąsawa na lata 2008-2020

Rysunek 2. Lokalizacja gminy Gąsawa na tle powiatu żnińskiego

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gąsawa

Na terenie gminy znajduje się 25 miejscowości zróżnicowanych pod względem demograficznym, gospodarczym, funkcjonalnym, tworzących układ administracyjno – przestrzenny składający się z 19 sołectw. Gmina Gąsawa zajmuje obszar o powierzchni ok. 136 km². Gęstość zaludnienia wynosi 39 osób/km². Gmina liczy 5 368 mieszkańców (dane Gmina, 31.XII.2015 rok⁶). Na terenie gminy przeważają użytki rolne (63% powierzchni gminy) oraz lasy (27%).

Tabela 5. Formy użytkowania terenu w gminie Gąsawa

Rodzaj gruntów	Powierzchnia [ha]	Procentowo [%]
Powierzchnia ogólna	13 584	100,00
Użytki rolne	8 599	63,30
Użytki leśne	3 643	26,82
Grunty zabudowane	459	3,38
Grunty nad wodami	593	4,36
Nieużytki	280	2,06
Użytki ekologiczne	5	0,03
Użytki różne	10	0,07

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

⁶ Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2015 r. gminę Gąsawa zamieszkiwały 5 244 osoby.

3.2 Demografia

Na koniec 2015 r. w gminie zamieszkiwały 5 244 osoby (2 625 mężczyzn i 2 619 kobiet). Uwzględniając prognozy liczby mieszkańców wg założeń GUS, w 2020 r. gminę będzie zamieszkiwać ok. 5 229 mieszkańców.

Tabela 6. Liczba mieszkańców gminy Gąsawa

rok	ogółem	mężczyźni	kobiety
2015	5 244	2 625	2 619

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Zgodnie z danymi GUS najliczniejszą w 2015 r. była grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym (63,44%), natomiast grupa osób w wieku przedprodukcyjnym (19,15%) liczyła więcej mieszkańców niż grupa osób wieku poprodukcyjnym (17,41%). Społeczeństwo gminy zachowuje wciąż korzystną strukturę, choć następuje systematyczne zmniejszanie ilości osób młodych oraz zwiększanie ilości osób w wieku poprodukcyjnym, co w przyszłości będzie pogłębiało problem starzejącego się społeczeństwa.

Tabela 7. Struktura ludności wg grup wiekowych gminy Gąsawa

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1 080	1 054	1 034	1 004
Ludność w wieku produkcyjnym	3 386	3 369	3 368	3 327
Ludność w wieku poprodukcyjnym	830	841	887	913

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

3.3 Gospodarka, rynek pracy

Według danych GUS za 2015 r. w gminie Gąsawa zarejestrowano 408 podmiotów gospodarki narodowej. Najliczniejszymi przedsiębiorcami byli mikro przedsiębiorcy (389 podmiotów). Mali przedsiębiorcy w gminie Gąsawa to 17 podmiotów, natomiast średnich przedsiębiorców było 2. W gminie Gąsawa nie zarejestrowano dużych przedsiębiorców.

Tabela 8. Struktura przedsiębiorstw według ich wielkości w gminie Gąsawa

Rok	Mikro	Małe	Średnie	Duże	Ogółem
2015	389	17	2	0	408

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw w 2015 r. w podziale na poszczególne sekcje wg sekcji i działów PKD przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Struktura przedsiębiorstw prywatnych według ich PKD w gminie Gąsawa

SEKCJA	2015
Ogółem	407
A – Rolnictwo, Leśnictwo, Łowiectwo, Rybactwo	30
B – Górnictwo i wydobywanie	2
C – Przetwórstwo przemysłowe	49
D – Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
F - Budownictwo	82
G – Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	74
H – Transport i gospodarka magazynowa	26
I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	21
J – Informacja i komunikacja	3
K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7
L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5
M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14
N – Działalność w zakresie administrowania i działalność wspierająca	4
O – Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	6
P - Edukacja	14
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21
R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15
S i T – Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	32
U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Najliczniejszą sekcją gospodarki było budownictwo, gdzie w 2015 r. działały 82 podmioty gospodarcze, co stanowiło ok. 20% wszystkich podmiotów gospodarczych na terenie gminy. Następną pod względem liczebności sekcją był handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 74 podmioty (ok. 18%), na trzecim miejscu znalazło się przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów (ok. 12%). Znaczący udział miało także rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo, gdzie zarejestrowanych było 30 podmiotów (ok. 7%) oraz podmioty sekcji S i T – Pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby reprezentuje – 32 podmioty (ok. 7,9%).

Do najważniejszych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Gąsawa należą: Alta Pol Sp. z o.o., Jerzy Tybelski Eltyb, Karol Janicki Agromi.

W 2015 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Żninie, zamieszkałych w gminie Gąsawa wyniosła 357 osób, co stanowiło 10,73% liczby mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym.

Tabela 10. Bezrobotni zarejestrowani wg. płci

rok	ogółem	mężczyźni	kobiety
2015	357	132	225

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 11. Stopa bezrobocia w gminie Gąsawa

rok	Ludność w wieku produkcyjnym	Ilość bezrobotnych zarejestrowanych	Stopa bezrobocia (%)
2015	3 327	357	10,73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

3.4 Rolnictwo

Na obszarze gminy Gąsawa występują wszystkie klasy ziemi. Najliczniej reprezentowane są gleby klasy III, IIIa i IIIb. Największa koncentracja gleb o wysokiej bonitacji występuje w sołectwach: Biskupin, Gogółkowo, Marcinkowo Górne i Dolne oraz Szelejewo. Gleby średniej klasy IV przeważają w Chomiąży Szlacheckiej, Nowej Wsi Pałuckiej, Obudnie, Pniewach, sporo ich jest w Szelejewie. Najsłabsze gleby klasy V i VI dominują w Annowie – Wiktorowie, Laskach, Piastowie, a także w Obudnie. Na terenie gminy funkcjonuje 469 gospodarstw rolnych, z czego 466 to gospodarstwa indywidualne zajmujące 6 900,03 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 14,65 ha (PSR 2010 r.). Rolnictwo zostało zdominowane przez uprawę zbóż. W hodowli zwierząt gospodarskich najwyższy odsetek zajmują drób i trzoda chlewna.

Tabela 12. Struktura użytków rolnych [ha]

Powierzchnia ogółem	Użytki rolne							Lasy i grunty leśne	Pozostałe (zabudowania, drogi, wody, nieużytki i inne)
	Razem	Użytki rolne w dobrej kulturze	Pod zasiewami	Grunty ugorowane	Uprawy trwałe	Pastwiska trwałe	Łąki trwałe		
12 970,75	6 900,03	6 853,5	6 451,28	15,29	9,7	51,69	322,57	221,3	5 849,43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, Powszechny Spis Rolny 2010

Typologiczne zróżnicowanie gleb jest głównie wynikiem sprzężeń budowy geologicznej, urzeźbienia terenu, warunków wodnych i szaty roślinnej. Uwarunkowania glebowe w gminie Gąsawa są korzystne. Stosunkowo duży udział mają gleby kompleksu pszennego dobrego wytworzone na glinach morenowych o różnym stopniu spieszczenia. Gleby te rozwinęły się głównie w zachodniej części gminy, w sołectwach: Gogółkowo, Biskupin, Marcinkowo Górne, Gąsawa, Komratowo, Szelejewo, Głowy, Ryszewo i częściowo w sołectwach Godawy, Łysinin i Oćwieka. We wschodniej i środkowej części gminy występują gleby nieco słabsze należące do kompleksu żytniego dobrego lub bardzo dobrego.

Struktura typów gleb w gminie:

- gleby płowe – 38 %,
- gleby rdzawe – 23 %,
- czarne ziemie – 15 %,
- brunatne właściwe – 10 %,
- brunatne wylugowane – 8%.

Wokół jezior i w dolinie Gąsawki występują gleby torfowe, murszowo-torfowe zajmujące ok. 4% powierzchni oraz murszowo-mineralne – 2%. Z reguły grunty te zajmują użytki zielone. Trwałe użytki zielone koncentrują się w Szelejewie, Gąsawie, Biskupinie, Marcinkowie Górnym i Dolnym, gdzie znajdują się kompleksy gleb organogenicznych.

Tabela 13. Liczba gospodarstw indywidualnych wg arealu w roku 2010 - gmina Gąsawa

Wyszczególnienie	gospodarstwa ogółem	gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą
Ogółem	471	448
do 1 ha włącznie	154	135
powyżej 1 ha razem	317	313
1 - 5 ha	88	85
5 - 10 ha	58	58
10 -15 ha	37	37
15 ha i więcej	134	133

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W 2010 r. w gminie Gąsawa liczba gospodarstw ogółem wyniosła 471, w tym 448 gospodarstw indywidualnych prowadzących działalności rolniczą. Gospodarstwa o wielkości 1–5 ha stanowiły 18,68% (88 szt.), natomiast gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej stanowiły 28,45% (134 szt.).

3.5 Lasy, obszary chronione

Gmina Gąsawa ze względu na swoje położenie dysponuje wieloma zasobami przyrodniczymi związanymi głównie z Obszarem Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich. Zajmuje on 28% powierzchni gminy, na której występuje bogactwo krajobrazów w postaci jezior rynny żnińskiej i foluskiej (powierzchnia powyżej 20 ha), zbiorowisk leśnych, urozmaiconej rzeźby polodowcowej, pomników przyrody. Do największych i najważniejszych pod względem turystycznym należą jeziora: Biskupińskie, Chomiąskie, Foluskie, Gąsawskie, Godawskie, Oćwieckie, Ostrowieckie, Pniewskie. Powierzchnia obszaru prawnie chronionego położonego w gminie w 2009 roku zajmowała ogółem 3,8 tys. ha. Program NATURA 2000 obejmuje ochroną Ostoję Barcińsko-Gąsawską. Obszar gminy, z rzeką Gąsawką, jako ośią hydrograficzną, zaliczony został do zlewni rzeki Noteci.

3.6 Wody powierzchniowe

Obszar gminy, z rzeką Gąsawką, jako ośią hydrograficzną, zaliczony został do zlewni rzeki Warty (II rzędu), w których są zlewnie niższego rzędu:

- zlewnie IV rzędu Gąsawski i Strugi Foluskiej (dopływy Noteci),
- zlewnia III rzędu Wełny (płd. – zach. części gminy),

— zlewnia V rzędu Panny (płd. – wsch. część gminy)

Sieć hydrograficzna gminy jest najlepiej rozwinięta w centralnej części oraz w dwóch ramionach o przebiegu południkowym, ciągnących w kierunku północnym gminy. Oś hydrograficzna tworzy Gąsawka. Struga Foluska oraz Gąsawka odwadniają dwie rynny polodowcowe z ciągiem malowniczych jezior będących atrakcją turystyczną gminy.

Gąsawka jest lewobocznym dopływem Noteci o długości około 56,9 km, odwadniającym obszar o powierzchni 590,3 km. Ciek bierze początek w małym jeziorku położonym na zachód od miejscowości Głęboć, a uchodzi do Noteci na zachód od Rynarzewa. Rzeka płynie dnem rynny polodowcowej w kierunku północnym, odprowadzając wody z jezior: Drewnienko, Oćwieckie, Gąsawskie, Godawskie, a następnie leżące już poza terenem gminy – Jezioro Biskupińskie. Po drodze zbiera wody z cieków bezimiennych, odwadniając tereny wysoczyznowe. Na obszarze źródłowym i północnej części zlewni występują lasy. Środkowa i południowa część dorzecza charakteryzuje się intensywną gospodarką rolną.

Drugą rynnę polodowcową z szeregiem jezior odwadnia Struga Foluska. Na terenie gminy są to kolejno występujące jeziora: Chomiąskie, Foluskie i Ostrowieckie. Struga Foluska uchodzi do Jeziora Wolickiego w gminie Barcin.

Zachodnią część gminy odwadniają jeszcze dwa ciek – uchodzący do Jeziora Biskupińskiego ciek z Marcinkowa oraz uchodzący do Jeziora Weneckiego ciek z Gogółkowa. Do Jeziora Foluskiego z kolei dopływa ciek z rejonu Obudna, odwadniający wschodnią część gminy. Na całej powierzchni przedmiotowego terenu występują liczne mniejsze zbiorniki jezior bezodpływowych i małe oczka lodowcowe.

3.7 Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy nie istnieje scentralizowany system zaopatrywania w ciepło. Poszczególne obiekty zaopatrywane są w ciepło z ciepłowni lokalnych i źródeł indywidualnych, opalanych głównie węglem kamiennym, olejem opałowym, gazem propan butan i energią elektryczną. Budynki wielorodzinne należące do spółdzielni mieszkaniowej ogrzewane są z kotłowni, dla których paliwem jest ekogroszek i miał węglowy, w obiektach turystycznych jako paliwo wykorzystywany jest olej opałowy, gaz propan-butan, energia elektryczna oraz węgiel. Indywidualne ogrzewanie gazowe oraz olejowe funkcjonuje głównie w Gąsawie, Gogołkowie, Łysinie, Pniewach, Chomiąży Szlacheckiej i Wiktorowie. W pozostałych miejscowościach głównym paliwem jest węgiel.

3.8 Zaopatrzenie w gaz

Gmina Gąsawa nie posiada własnej sieci gazowej wysokiego ciśnienia. Najbliższa sieć gazowa przebiega przez teren gminy Żnin i gminy Mogilno. Na terenie gminy Gąsawa funkcjonuje wspólnota mieszkaniowa, która posiada zewnętrzny zbiornik gazu propan-butan, który jest źródłem c.o. i c.w.u.

3.9 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenie gminy Gąsawa brak jest stacji energetycznej. Gmina położona jest jednak w 15-kilometrowym zasięgu obsługi stacji energetycznych WN/SN zlokalizowanych w Żninie i Mogilnie. Około 75% powierzchni gminy zasilana jest ze stacji w Żninie. Ze stacji zlokalizowanej w Mogilnie, w kierunku gminy Gąsawa, wyprowadzona została jedna linia napowietrzna SN-15 kV, z której zasilane są m.in. takie miejscowości, jak: Annowo, Godawy, Wiktorowo, Łysin, Chomiąża Szlachecka oraz Nowawieś Pałucka. Ogółem na terenie

gminy zlokalizowanych zostało 88 stacji transformatorowych. Większość stanowią stacje słupowe nowej generacji. Na terenie gminy nie notuje się niedoborów energii elektrycznej, a moc zainstalowanych transformatorów jest wystarczająca. Gabaryt każdej stacji transformatorowej znacznie przekracza moc zainstalowanych w nich transformatorów. Rzeczywiste obciążenie stacji transformatorowych kształtuje się w granicach od 30-80%.

Energię elektryczną dostarcza ENEA Operator Sp. z o.o., Region Dystrybucji Mogilno. Według danych GUS zużycie energii elektrycznej o niskim napięciu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w powiecie żnińskim kształtowało się na poziomie 727,9 kWh/rok.

3.10 Oświetlenie publiczne

Na terenie gminy zainstalowanych jest 547 lamp ulicznych. Od 2004 roku systematycznie wymienianych jest 20 sztuk żarówek 0,25 kW na 0,07 kW, w rezultacie czego na terenie gminy w 2015 r. było 307 lamp o mocy 0,25 kW i 240 lamp o mocy 0,07 kW. Dzięki modernizacji oświetlenia ulicznego emisja CO₂ do 2020 – z perspektywą do 2022 roku, w stosunku to roku bazowego zmaleje o 17,39%.

3.11 Odnawialne źródła energii

W gminie w niewielkim stopniu wykorzystuje się odnawialne źródła energii. Wg danych z zebranych ankiet niewiele ponad 0,6% gospodarstw ma zainstalowane kolektory słoneczne do wytwarzania ciepłej wody użytkowej. Natomiast liczne budynki wykorzystują drewno do ogrzewania domów. Łącznie w ten sposób jest ogrzewanych ok. 74% gospodarstw domowych, głównie poprzez współpalanie w piecach węglowych. Tym samym ogólne znaczenie energetyczne jest niewielkie – 18,23 MWh energii cieplnej.

Gmina Gąsawa położona jest na obszarze o potencjalnie bardzo korzystnych warunkach do pozyskiwania energii z wód geotermalnych. Najbardziej perspektywicznymi pod tym względem są zbiorniki wód w utworach kredy dolnej oraz jury dolnej.

Dolnokredowy zbiornik geotermalny zbudowany jest z kompleksu nieciągłych, naprzemianległych warstw piaszczystych, piaszczysto-marglistych i piaszczysto-mułowcowych, wykazujących zróżnicowaną przepuszczalność. W rejonie Gąsawy strop kredy dolnej występuje na głębokości około 2250 m p.p.t., a całkowita miąższość utworów dolnokredowych wynosi około 350,0 m, w tym miąższość warstw wodonośnych wynosi 160-170 m. W rejonie Gąsawy można się spodziewać temperatur wód w stropie kredy dolnej wynoszących około 60°C, a ich mineralizacja sięga 70-80 g/l typu Cl-Na. Wydajność pojedynczego otworu kształtować się będzie na poziomie 200-300 m³/h (Górecki red. 2006).

Zbiornik jury dolnej wskazuje się, jako najbardziej perspektywiczną formację hydrogeotermalną na Niżu Polskim. Utwory wodonośne tworzą tu drobno- lub różnoziarniste piaski i piaskowce o zmiennej miąższości, przewarstwione słabo- lub nieprzepuszczalnymi iłowcami i mułowcami. Całkowita miąższość utworów dolnojurajskich w rejonie Gąsawy wynosi 100-200 m. Według istniejącego rozpoznania hydrogeologicznego zbiornika geotermalnego dolnej jury w rejonie Gąsawy mogą występować wody o temperaturze około 110-120°C, zawierające 150-180 gNaCl/l. Wydajność otworu wydobywczego wyniesie około 200 m³/godzinę, co pozwala na uzyskanie mocy energetycznej na poziomie 50 MW. Jest to energia, która w pełni pokrywałby potrzeby ciepłownicze gminy. Pozwala również na dalszy rozwój gminy np. ogrzewanie całorocznych szklarni, basenów hodowlanych ryb czy suszenie drewna i produktów rolnych. Dodatkowo temperatura wód umożliwia efektywną produkcję i sprzedaż energii elektrycznej.

Główną zaletą wykorzystania energii zawartej w wodach geotermalnych (geotermii głębokiej) jest jej „czystość”, gdyż zastępując tradycyjne nośniki energii (np. węgiel, koks), energią gorącej wody eliminuje się emisję gazów i pyłów, co ma istotny wpływ na środowisko naturalne. Poza tym instalacje oparte na wykorzystaniu energii geotermalnej odznaczają się stosunkowo niskimi kosztami eksploatacyjnymi.

3.12 Transport

System komunikacyjny gminy jest dobrze rozwinięty i stanowi istotne źródło emisji CO₂ – ok. 20,88% emisji. Związane jest to z układem drogowym w gminie: 1 droga krajowa, 2 drogi wojewódzkie i 14 dróg powiatowych. Układ ten uzupełniony jest siecią 39 dróg gminnych. Przez obszar północno-zachodni gminy przebiega jedna droga krajowa nr 5 (pełniąca również funkcję drogi międzynarodowej E-261). Na drodze tej występuje znaczne natężenie ruchu, jednak trasa tej drogi przebiega z dala od terenów zamieszkałych oraz obiektów chronionych, stąd też nie stanowi ona uciążliwości dla mieszkańców.

Przez obszar gminy przebiegają 2 drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka nr 251 o długości 74 km, łącząca Kaliska koło Wągrowca ze Żninem i Inowrocławiem.
- droga wojewódzka nr 254 długości 53 km, łącząca DK15 koło wsi Wylatowo (z miejscowością Brzoza).

Pod względem standardu technicznego drogi te zaliczone są do klasy G.

Teren gminy obsługuje 14 dróg powiatowych – 76,5 km oraz 39 dróg gminnych – 74,03 km. Są to drogi o znaczeniu lokalnym służące miejscowym potrzebom. Ulice leżące w ciągu dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych należą do tej samej kategorii i klasy technicznej, co te drogi.

Tabela 14. Drogi powiatowe w gminie Gąsawa

Gmina	Drogi zamiejskie – długość w km			
	ogółem	W tym o nawierzchni		
		twardej	gruntowej	
			ulepszonej	nieulepszonej
Gąsawa	76,5	67,6	2,6	6,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZDP w Żninie

Drogi powiatowe w większości (88%) są dobrej jakości o nawierzchni twardej, natomiast drogi gruntowe stanowią 11,2% ogółu dróg w powiecie, co powoduje określone konsekwencje dla ich użytkowników – przemieszczanie się z niską prędkością, co ma wpływ na wzrost zużycia paliwa, a tym samym również większą emisję gazów cieplarnianych do atmosfery.

Tabela 15. Pojazdy zarejestrowane w gminie Gąsawa

rok	motocykle	samochody osobowe	samochody dostawcze	Samochody ciężarowe		autobusy	ciągniki	Razem
				bez przyczep	z przyczepami			
2015	366	3009	34	395	366	2	298	4 470

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żninie, Wydział Komunikacji oraz Bank Danych Lokalnych GUS

Przez obszar gminy przebiega linia kolejki wąskotorowej Żnińskiej Kolei Powiatowej, która od 2014 roku stała się oddziałem Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie. Trasa kolejki przebiega z miejscowości Żnin (stacja Żnin Wąskotorowy) do wsi Gąsawa. Jej długość to 12 km, a czas trwania przejazdu w jedną stronę to około godziny i piętnastu minut. Kolejka kursuje codziennie od maja do sierpnia oraz w dodatkowych terminach. Na trasie kolejki leży Biskupin, zrekonstruowana starożytna osada będąca muzeum archeologicznym, dostępnym dla zwiedzających. W Wenecji znajduje się natomiast Muzeum Kolei Wąskotorowej. Na odcinku biegnącym na terenie gminy Gąsawa, kolejka w 2015 roku zużyła 6 600 litrów oleju napędowego, co odpowiada 66,19 MWh i emisji 17,41 Mg CO₂.

3.13 Mieszkalnictwo

W gminie Gąsawa dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa. W 2015 roku w gminie było 1 492 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 120 814 m² i przeciętnej powierzchni użytkowej 81,0 m².

Tabela 16. Zasoby mieszkaniowe Gminy Gąsawa

Wyszczególnienie	2014	2015
Liczba mieszkań	1 479	1 492
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	80,5	81,0
Powierzchnia użytkowa mieszkań	119 083	120 814
Budynki mieszkalne w gminie	1 056	1 069

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W 2015 roku z wodociągów korzystało 99,9% ludności, z kanalizacji 42,9%, a z gazu sieciowego 1,2%. 1 458 mieszkań podłączonych było do wodociągu, 1 297 posiadało łazienkę, 1 019 centralne ogrzewanie, a 18 dostęp do gazu sieciowego.

Tabela 17. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne na terenie gminy Gąsawa

Rok	wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienka
2015	1 458	1 349	1 297

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W gminie zlokalizowana jest spółdzielnia mieszkaniowa z własnym systemem ciepłowniczym.

Spółdzielnia Mieszkaniowa w Żninie posiada dwa budynki wielorodzinne w Gąsawie (przy ul. Konopnickiej 2a - 64 mieszkańców i 2b - 46 mieszkańców) oraz jeden budynek wielorodzinny w Biskupinie (Biskupin 35 – 27 mieszkańców. Budynki zaopatrywane są w energię ciepłą dla potrzeb c.o. i c.w.u. ze wspólnej kotłowni – w Gąsawie opalanej ekogroszkiem, natomiast budynek w Biskupinie zaopatrywany jest w energię ciepłą dla potrzeb c.o. i c.w.u. ze wspólnej kotłowni opalanej miałem węglowym. W ramach budynków przy ul. Konopnickiej 2a i ul. Konopnickiej 2b w Gąsawie oraz Biskupinie 35 w latach ubiegłych dokonano częściowego ocieplenia ścian zewnętrznych.

3.14 Gospodarka odpadami

W 2015 r. zbiórką odpadów komunalnych z gminy Gąsawa zajmował się Zakład Oczyszczania Miasta Sp. z o.o. w Świdnicy. Odbiór odpadków z terenu poszczególnych nieruchomości odbywał się w oparciu o harmonogram wywozów, a także na podstawie zgłoszenia w przypadku posiadania pojemnika KP – 7. W przypadku odpadów zielonych, gmina dopuszczała możliwość składowania odpadów w przydomowych kompostownikach. Na terenie gminy Gąsawa ze strumienia odpadów komunalnych wydzielano tzw. odpady problemowe, dla których funkcjonowały Mobilne Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Gąsawie i Laskach Wielkich.

Odpady zbierane w gminie Gąsawa zostają poddane recyklingowi. Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych dla gminy Gąsawa 2015 roku wyniósł 100%, natomiast poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła dla gminy Gąsawa wyniósł w 2015 roku 94,2%

Tabela 18. Ilość odpadów zebranych w gminie Gąsawa

Wyszczególnienie	Ilość odpadów [Mg] w roku 2015
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	971,2
Odpady zbierane w sposób selektywny (papier, tworzywa sztuczne, metal, szkło)	280,7
Odpady wielkogabarytowe	36,1
Odpady biodegradowalne	29,1
Odpady budowlane	5,4
Inne odpady	12,95
Suma	1 335,45

Źródło: Sprawozdanie z UG Gąsawa 2015 r.

3.15 Gospodarka wodno-ściekowa

W 2015 roku Gmina była w 99,9% zwodociągowana oraz w około 42,9% skanalizowana.

Woda dostarczana była do odbiorców z ujęć: grupowych, wiejskich, zakładowych i ujęć indywidualnych zlokalizowanych na poszczególnych działkach. Woda dostarczana była z ujęć zlokalizowanych we wsiach: Gąsawa, Laski Wielkie, Łysininie, Szelejewie i Gogółkowie. Wydajność poszczególnych ujęć przedstawiała się następująco:

— ujęcie w Gąsawie: zatwierdzone wielkości poboru $Q_{\text{śrd}} = 491,5 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 737,2 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxh}} = 76,8 \text{ m}^3/\text{h}$;

- ujęcie w Laskach Wielkich: zatwierdzone wielkości poboru $Q_{\text{śrd}} = 348,9 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 593,11 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxh}} = 61,8 \text{ m}^3/\text{h}$,
- ujęcie w Łysininie: zatwierdzone wielkości poboru $Q_{\text{śrd}} = 104,11 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 156,17 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxh}} = 16,3 \text{ m}^3/\text{h}$,
- ujęcie w Szelejewie: zatwierdzone wielkości poboru $Q_{\text{śrd}} = 115,55 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 173,33 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxh}} = 15,89 \text{ m}^3/\text{d}$,
- ujęcie w Gogółkowie: zatwierdzone wielkości poboru $Q_{\text{śrd}} = 78,6 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 119,4 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxh}} = 8,3 \text{ m}^3/\text{d}$.

Gmina Gąsawa należy do Aglomeracji Żnin, która posiada mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w miejscowości Jaroszewo o przepustowości 43 945 RLM, średniej przepustowość oczyszczalni wynosi 4 700 m³/dobę. Do oczyszczalni układem kanalizacji i przepompownią ścieków w Gąsawie podłączona jest gmina Gąsawa oraz dowożone są ścieki wozami asenizacyjnymi.

3.16 Sektor publiczny

Na terenie gminy Gąsawa w 2015 r. zlokalizowane były następujące placówki oświatowe:

- Zespół Publicznych Szkół w Gąsawie
- Szkoła Podstawowa im. Wiceadmirała Józefa Unruga w Laskach Wielkich
- Przedszkole Samorządowe w Gąsawie
- Zielona Szkoła w Chomiąży Szlacheckiej
- Zespół Szkół Niepublicznych w Gąsawie

Tabela 19. Obiekty w zarządzie gminy 2015 r.

Lp.	Nazwa budynku	Źródło ciepła
1	Urząd Gminy w Gąsawie	źródło o łącznej mocy cieplnej do 0,5 MW, opalane węglem
2	Świetlica wiejska w Gąsawie	Kocioł opalany olejem opałowym
3	Świetlica wiejska w Biskupinie	Kocioł opalany drewnem
4	Świetlica wiejska w Annowie	Kotły opalane węglem kamiennym i drewnem
5	Świetlica wiejska w Drewnie	Kotły opalane drewnem
6	Świetlica wiejska w Godawach	Kotły opalane drewnem
7	Świetlica wiejska w Łysininie	Kotły opalane drewnem
8	Świetlica wiejska w Nowejwsi Pałuckiej	Kotły opalane drewnem
9	Świetlica wiejska w Oćwiekach	Kotły opalane drewnem
10	Świetlica wiejska w Obudnie	Kotły opalane drewnem
11	Świetlica wiejska w Marcinkowie Górnym	Kotły opalane drewnem
12	Świetlica wiejska w Pniewach	Kotły opalane drewnem
13	Świetlica wiejska w Ryszewku	Ogrzewanie elektryczne
14	Zespół Szkół Publicznych w Gąsawie	Kotły o nominalnej mocy cieplnej 5 MW opalane olejem
15	Zespół Szkół w Szelejewie	Kotły opalane węglem kamiennym

Lp.	Nazwa budynku	Źródło ciepła
16	Szkoła Podstawowa w Laskach Wielkich	Kotły opalane węglem kamiennym
17	Zielona Szkoła w Chomiąży Szlacheckiej	Kotły opalane olejem opałowym
18	Muzeum Archeologiczne w Biskupinie	Źródło o łącznej mocy cieplnej do 0,5 MW opalane olejem
19	Posterunek Policji w Gąsawie zlikwidowany	Źródło o łącznej mocy cieplnej do 0,5 MW opalane węglem kamiennym
20	Zespół Szkół Niepublicznych w Gąsawie	Kotły opalane węglem kamiennym
21	Zakład Robót Publicznych w Gąsawie	Kotły opalane węglem kamiennym
22	Gminny Ośrodek Kultury w Gąsawie	Kotły opalane węglem, olejem opałowym i drewnem
23	Przedszkole Samorządowe w Gąsawie	Kotły opalane węglem kamiennym

Źródło: Dane UG Gąsawa

Zespół Szkół Niepublicznych w Gąsawie jest zarządzany przez Starostwo Powiatowe w Żninie. W ramach Zespołu Szkół Publicznych funkcjonuje także Hala Sportowa oraz Stadion.

4. Identyfikacja obszarów problemowych

4.1 Budownictwo

Budownictwo mieszkaniowe i rodzaj wykorzystywanych systemów grzewczych wpływa na jakość powietrza atmosferycznego i wielkość emisji gazów cieplarnianych, której przyczyną jest emisja pochodząca z indywidualnych systemów grzewczych. Jak wskazują przeprowadzone badania, główny udział w emisji CO₂ w gminie ma zużycie energii cieplnej na cele ogrzewania oraz energii elektrycznej na potrzeby zasilania urządzeń czy oświetlenia. Sytuację pogarsza fakt, że na terenie gminy Gąsawa 80% budynków zostało wybudowanych przed 1989 rokiem – są to budynki o niskiej jakości izolacyjnej, a tym samym o wysokim zapotrzebowaniu na energię. Obecnie ok. 44% budynków ma dodatkowo ocieplone dachy a 51% ściany. Nowe okna ma zainstalowane 93% budynków i aż 88% wyposażone jest w centralny system ogrzewania i wytwarzania ciepłej wody użytkowej. Jednocześnie 82% budynków wykorzystuje węgiel jako paliwo do ogrzewania.

Podjęcie działań w zakresie redukcji energochłonności budynków należy do najważniejszych działań w celu zmniejszenia emisji CO₂. W tym obszarze można wyróżnić następujące działania:

- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- termomodernizacja obiektów usługowych,
- termomodernizacja budynków mieszkalnych,
- dostosowanie wydajności i czasu pracy urządzeń i instalacji (ogrzewanie, wentylacja, chłodzenie, oświetlenie) do potrzeb użytkowych w tym modernizacja grupowych i indywidualnych węzłów cieplnych,
- modernizacja urządzeń grzewczych, wymiana i udoskonalanie systemów zapotrzebowania w ciepło i energię,
- budowa nowych obiektów w wysokim standardzie energetycznym,

- promowanie OZE,
- promocja oszczędzania energii i racjonalnego wykorzystania zasobów.

Termomodernizacja budynku każdorazowo powinna być połączona z regulacją lub modernizacją instalacji ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Instalacje grzewcze o niskiej sprawności powinny być systematycznie wymieniane na nowe, bardziej wydajne. Ponadto warto wspierać działania w zakresie instalacji odnawialnych źródeł energii. W miarę możliwości należy modernizować wszystkie urządzenia elektryczne na bardziej efektywne, tj.: instalacje grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne, służące do przygotowania ciepłej wody, także oświetlenie, urządzenia AGD, RTV i komputerowe. Do działań zwiększających efektywność energetyczną urządzeń należy zaliczyć następujące:

- modernizacja lokalnych źródeł ciepła z zastosowaniem urządzeń i technologii o wyższej efektywności energetycznej (izolacje, napędy, wymienniki, kotły, węzły cieplne),
- modernizacja instalacji ogrzewania, chłodzenia i przygotowania ciepłej wody,
- wdrażanie systemów regulacji ogrzewania, wentylacji i chłodzenia w dostosowaniu do potrzeb użytkowych,
- modernizacja oświetlenia polegająca na wymianie opraw oświetleniowych i/lub źródeł światła na energooszczędne,
- wdrażanie systemów oświetlenia o regulowanych parametrach (natężenie, wydajność, sterowanie) w dostosowaniu do potrzeb użytkowych,
- wymiana wyposażenia przeznaczonego do użytku domowego lub biurowego (urządzenia AGD, RTV i komputerowe) na energooszczędne,
- monitorowanie i zarządzanie zużyciem energii.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza pyłem i benzo(a)pirenem są rozproszone, niskoefektywne źródła ciepła takie, jak kotły i piece budynków mieszkalnych, a także małe, lokalne kotłownie w gospodarstwach rolnych. Działania eliminujące zjawisko niskiej emisji - paleniska węglowe to:

- przyłączenie do zbiorczej sieci ciepłowniczej,
- zastąpienie palenisk węglowych wysokosprawnym węzłem cieplnym lub w miejscach poza zasięgiem sieci kotłami o większej sprawności, kotłami na biomasę lub gaz ziemny o większej sprawności,
- zmianę systemu ogrzewania na elektryczne,
- wykorzystanie OZE, w tym przede wszystkim:
 - pomp ciepła i rekuperacji,
 - instalacja kolektorów słonecznych, paneli fotowoltaicznych lub domowych elektrowni wiatrowych.

4.2 Energetyka

Ciepłownictwo

Gminne ciepłownictwo bazuje na systemie rozproszonym, opartym o lokalne kotłownie opalane przede wszystkim węglem (82%), których spalanie powoduje bardzo wysoką emisję zanieczyszczeń do środowiska, zwłaszcza, jeśli proces spalania jest nieefektywny i spalane są paliwa o niskiej jakości. Rejonem, w którym w największym stopniu wykorzystuje się kotłownie opalane olejem, jest Gaśawa. Występują tu elementy zabudowy zbiorowej oraz największa ilość obiektów gminnych, a także zabudowy indywidualnej. Obiekty należące do Gminy w przeważającej części zostały w ostatnich latach wyremontowane wraz

z kompleksową termomodernizacją, w tym również kotły węglowe zostały zastąpione przez kotły olejowe. Jednak w gminie dominują nadal liczne źródła niskiej emisji, znikome jest natomiast wykorzystanie OZE, dlatego głównym celem działań podejmowanych przez samorząd gminny będzie wdrażanie działań promujących zastosowanie wysokowydajnych pieców grzewczych oraz OZE. Istotne w tym jest przede wszystkim podejmowanie działań edukacyjnych oraz możliwość wsparcia finansowego i organizacyjnego dla mieszkańców zainteresowanych nowymi możliwościami.

Oświetlenie publiczne

Na terenie gminy zainstalowanych było w 2015 r. 547 lamp ulicznych. Od 2004 roku prowadzona jest systematyczna wymiana żarówek na energooszczędne w ilości ok. 20 szt. rocznie. W rezultacie, na terenie gminy było 307 lamp o mocy 0,25 kW i 240 lamp o mocy 0,07 kW. Dzięki modernizacji oświetlenia ulicznego emisja CO₂ do 2020 – z perspektywą do 2022 roku, w stosunku to roku bazowego zmaleje o 17,39%.

Jednocześnie jednym z celów Gminy jest zwiększanie ilości publicznych punktów świetlnych, co poprawi bezpieczeństwo mieszkańców. Tym samym wyzwaniem jest obniżenie zużywanej energii, a przez to i zmniejszenie emisji CO₂. Planowane działania z zakresu oświetlenia publicznego ograniczające emisję to:

- wymiana opraw oświetleniowych na bardziej efektywne,
- rozbudowa systemu zdalnego nadzorowania i sterowania, co ogranicza ilość godzin świetlnych,
- wdrażanie systemów oświetlenia o regulowanych parametrach (natężenie, wydajność, sterowanie) w dostosowaniu do potrzeb użytkowych.

Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy w niewielkim stopniu wykorzystuje się istniejący potencjał energii odnawialnej. Wykorzystanie OZE jest minimalne i ograniczone do budynków indywidualnych wyposażonych w kolektory słoneczne. Gmina usytuowana jest korzystnie pod względem możliwości wykorzystania energii wiatru, promieniowania słonecznego, geotermii (zarówno płytkiej, jak i głębokiej) oraz biogazu, w szczególności w rolnictwie.

W gminie prowadzone są działania mające na celu wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej. Szczególnie dotyczy to promocji wykorzystania energii geotermalnej wśród mieszkańców. Brakuje natomiast działań w promocji OZE wśród mieszkańców gospodarstw domowych.

4.3 Transport

W związku z tym, że gminę przecina liczna sieć dróg, w tym krajowa droga nr 5 oraz drogi wojewódzkie, uciążliwa dla środowiska w gminie jest także emisja pochodząca z transportu (emisja liniowa). Ruch pojazdów jest stosunków intensywny (jak na niewielką gminę wiejską) sięgający 19,8 tys. na dobę, w tym około 4,8 tys. samochodów ciężarowych. Ruch pojazdów przyczynia się do emisji hałasu, spalin i pyłów. Przyczynia się do niej przede wszystkim ruch samochodów osobowych, pojazdów tranzytowych. Prognozy wskazują, że jego natężenie w gminie będzie rosnąć, co ma przełożenie na emisję, a także na bezpieczeństwo na drogach i przepustowość dróg oraz na pogorszenie jakości życia mieszkańców gminy.

Przez obszar gminy przebiega linia kolejki wąskotorowej Żnińskiej Kolei Powiatowej, która od 2014 roku stała się oddziałem Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie. Kolejka kursuje codziennie

od maja do sierpnia. Uwzględniając, że na terenie gminy zarejestrowanych było ok. 3 tys. aut osobowych, a także, że w gminie jest niewiele zakładów pracy, można wnioskować, że znaczna część mieszkańców gminy dojeżdża do pracy prywatnymi samochodami. Warte rozważenia są inwestycje w ścieżki rowerowe, w tym budowa parkingów typu Park&Ride wraz z wiatą/miejscem dla przechowania rowerów. Ze względu na bardzo rozproszoną sieć osadniczą – 25 miejscowości oraz wysokie walory turystyczne, w tym o znaczeniu krajowym (Biskupin i Szlak Piastowski), szczególną rolę powinny odgrywać ścieżki rowerowe, które będą służyć zarówno społeczności lokalnej (ułatwienie dostępu do ośrodków kultury, administracji gminnej i powiatowej) jak i turystów, którzy mogą korzystać w większym stopniu z atrakcji gminy bez konieczności poruszania się pojazdami spalinowymi.

Podstawowym rozwiązaniem dla redukcji emisji z transportu jest modernizacja dróg w kierunku poprawienia ich przepustowości oraz poprawa nawierzchni tak, aby minimalizować ilość zatrzymań pojazdów, co znacząco zwiększa spalanie chwilowe. Istotne jest także przeniesienie indywidualnego ruchu samochodowego na transport zbiorowy. Aby zredukować emisję liniową z zakresu transportu indywidualnego, powinno się podjąć następujące działania:

- budowa nowych i modernizacja istniejących odcinków dróg,
- tworzenie ułatwień służących łączeniu podróżowania transportem indywidualnym i publicznym w tym rowerowym i pieszym,
- zachęcanie mieszkańców (poprzez kampanię informacyjno-promocyjną) do częstszego podróżowania komunikacją zbiorową, a co za tym idzie rezygnacji z podróżowania prywatnymi samochodami – dojazdy do pracy (instytucji miejskich) w Bydgoszczy i Żninie:
 - budowa parkingów Park&Ride (P&R) w powiązaniu z komunikacją autobusową,
 - promowanie wspólnego użytkowania samochodu (carpooling).

Znaczenie dla jakości środowiska przyrodniczego oraz zdrowia mieszkańców ma także komunikacja rowerowa. Aby zachęcić mieszkańców do podróżowania rowerem (a co za tym idzie: obniżenia emisji zanieczyszczeń do środowiska i promocji aktywnego wypoczynku), warto podjąć następujące działania:

- rozwijanie sieci dróg rowerowych oraz infrastruktury przeznaczonej dla rowerzystów - stworzenie systemu ścieżek rowerowych łączącego strategiczne miejsca gminy (sołectwa),
- wdrażanie systemów organizacji ruchu preferujących transport zbiorowy,
 - budowa parkingów dla rowerów i zaplecza rowerowego,
 - tworzenie ułatwień służących przyjaznemu dla użytkownika łączeniu podróżowania transportem publicznym z rowerowym i pieszym w tym nowoczesnych przystanków autobusowych,
 - zwiększenie liczby połączeń i częstotliwości funkcjonowania komunikacji zbiorowej.

4.4 Jakość powietrza

Na terenie gminy nie prowadzono monitoringu zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Patrząc na wyniki pomiarów zanieczyszczeń z podobnych gmin, można było stwierdzić, że nie ma tu przekroczeń w zakresie stężeń SO₂, NO_x i pyłu zawieszonego. Istotne znaczenie w poszczególnych miejscowościach mają natomiast zanieczyszczenia lokalne.

Gmina Gaśawa ma charakter typowo rolniczy, nie występują zatem typowe problemy dla obszarów zurbanizowanych i przemysłowych. Jakość powietrza na terenie gminy zależy przede wszystkim od emisji lokalnych związanych z indywidualną zabudową jednorodzinną oraz napływem atmosferycznym ze źródeł zewnętrznych. Jednakże na terenie gminy nie ma miejsc szczególnie podatnych na kumulowanie się zanieczyszczeń atmosferycznych – występuje dobre przewietrzanie. Można założyć, że ilość napływających i opuszczających gminę zanieczyszczeń gazowych i pyłowych jest porównywalna, więc bilans jest zerowy.

Główne przyczyny zanieczyszczeń powietrza to:

- indywidualne kotłownie w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej – wykorzystywanie starych, nieefektywnych kotłów i paliw stałych (zwłaszcza węgla) do produkcji energii,
- komunikacja samochodowa lokalna oraz tranzytowa,
- działalność rolnicza,
- emisja wtórna – unoszenie pyłów z dróg, chodników i boisk,
- niski stan świadomości ekologicznej mieszkańców lub niski poziom życia, zmuszający ludzi do spalania paliw o gorszej jakości lub odpadów.

Główne kierunki działań w obszarze redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza to:

- ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych – podłączenie do sieci ciepłowniczej, a dla obiektów poza zasięgiem sieci zaleca się wymianę systemów grzewczych opartych na paliwie stałym na ogrzewanie gazowe, elektryczne, z wykorzystaniem OZE,
- termomodernizacje budynków,
- zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego dotyczące ograniczania emisji komunalno-bytowej,
- stosowanie zasad „zielonych zamówień publicznych”, uwzględniających ochronę powietrza,
- instalacja odnawialnych źródeł energii,
- promocja ruchu rowerowego i budowa dróg rowerowych,
- zachęcanie mieszkańców do korzystania ze środków komunikacji zbiorowej,
- zachęty do podwozek sąsiedzkich, stosowanie się mieszkańców do zasad eco-drivingu,
- edukacja ekologiczna mieszkańców – kampanie uświadamiające społeczeństwo o zagrożeniach dla zdrowia jakie niesie ze sobą spalanie paliw stałych (i odpadów) w paleniskach domowych,
- dbałość o tereny zielone oraz wykonywanie nowych nasadzeń.

Gmina może udzielać dofinansowań do wymiany kotłów węglowych na niskoemisyjne lub bezemisyjne (podłączanie obiektów do zbiorczej sieci ciepłowniczej, instalowanie ogrzewania gazowego, elektrycznego). Powinna też prowadzić czyszczenie ulic na mokro. Gmina podejmuje działania w zakresie promocji i wprowadzenia stosownych zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, gdzie wprowadza się zasady organizacji zaopatrzenia w energię ciepłą i OZE. Zaleca się dalsze działania w zakresie promocji i edukacji, co do zasad redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz zużycia energii, m.in. poprzez wykorzystania OZE.

4.5 Analiza SWOT

Podsumowaniem analizy uwarunkowań oraz dokumentów strategicznych i planistycznych jest analiza SWOT. Prezentuje ona zidentyfikowane czynniki wewnętrzne oraz czynniki

zewnętrzne, które mają albo mogą mieć wpływ na realizację w gminie działań w zakresie ograniczania emisji. Wyniki analizy SWOT (Tabela 20) są podstawą do planowania działań w zakresie ograniczania emisji gazów cieplarnianych w gminie.

Silne strony i szanse są czynnikami sprzyjającymi realizacji Planu, natomiast słabe strony oraz zagrożenia wpływają na ryzyko niepowodzenia konkretnych działań bądź całego Planu. W związku z tym, zaplanowane w PGN działania koncentrują się na wykorzystaniu szans i mocnych stron, przy jednoczesnym nacisku na minimalizację zagrożeń.

Tabela 20. Analiza SWOT – uwarunkowania realizacji celu redukcji emisji gazów cieplarnianych w Gminie Gaśawa do roku 2020 z perspektywą do roku 2022

(S) MOCNE STRONY	(W) SŁABE STRONY
— Duży udział terenów zielonych; — Rozwój gospodarki, w tym opartej o turystykę i rolnictwo ekologiczne; — Potencjał rozwoju energetyki solarnej, geotermalnej, wiatrowej i wykorzystania biomasy rolniczej; — Dobrze rozwinięta sieć dróg – przewaga dróg o nawierzchni twardej ulepszonej; — Ok. 74% budynków wykorzystuje drewno lub biomasę jako dodatkowe źródło energii;	— Brak dostępu do sieci gazowej; — Starzejące się społeczeństwo; — Prawie 82% mieszkańców Gminy wykorzystuje węgiel kamienny dla produkcji energii cieplnej; — Spalanie odpadów – pogorszenie się jakości powietrza; — Brak scentralizowanego systemu ciepłowniczego; — Małe zaangażowanie w promowanie działań na rzecz ograniczania emisji i zużycia energii, — Mała liczba mieszkańców korzystających z komunikacji zbiorowej; — Duży udział (80%) budynków wybudowanych przed 1989 rokiem (wysokie zapotrzebowanie na energię tych budynków); — Mała ilość dróg rowerowych;
(O) SZANSE	(T) ZAGROŻENIA
— Nowa perspektywa unijna 2014-2020 jako wsparcie dla inwestycji w OZE; — Zaangażowanie przedsiębiorstw w rozwój wykorzystania OZE na terenie Gminy - dostępność środków w ramach pomocy Unii Europejskiej umożliwiające poprawę efektywności energetycznej; — Rozwój technologii energooszczędnych i OZE, spadek cen; — Krajowe zobowiązania – wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej; — Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa; — Możliwość wykorzystania energii geotermalnej dla poprawy warunków życia mieszkańców i jakości powietrza.	— Niewystarczające środki finansowe na realizację wszystkich działań; — Emigracja młodych i wykształconych mieszkańców; — Spadek liczby urodzeń i liczby mieszkańców Gminy; — Konkurencyjność pobliskich dużych miast; — Utrzymujący się wzrost natężenia ruchu pojazdów na drogach; — Ogólnokrajowy trend wzrostu zużycia energii elektrycznej; — Wzrost udziału transportu indywidualnego i tranzytu w zużyciu energii i emisjach z sektora transportowego na terenie Gminy;

Źródło: Opracowanie własne

5. Aspekty organizacyjne i finansowe

5.1 Koordynacja i struktury organizacyjne przeznaczone do realizacji PGN

Realizacja zadań ujętych w PGN jest przypisana poszczególnym jednostkom podległym władzom Gminy Gąsawa. PGN jest dokumentem przekrojowym i obejmuje wiele dziedzin funkcjonowania Gminy, dlatego konieczna jest jego skuteczna koordynacja oraz monitoring realizacji.

Rolą koordynatora Planu Gospodarki Niskoemisyjnej jest dopilnowanie, aby cele i kierunki działań wyznaczone w dokumencie były skutecznie realizowane (również poprzez zapewnienie odpowiednich zapisów w prawie lokalnym, dokumentach strategicznych i planistycznych oraz wewnętrznych instrukcjach). Ponadto koordynator powinien również mieć w swoim zakresie inne działania związane z zarządzaniem energią, bezpośrednio niewynikające z PGN (np. nadzór nad zaopatrzeniem Gminy w energię i ciepło, zakupy energii, itp.).

5.2 Zasoby ludzkie

Gmina Gąsawa jest jednostką samorządu terytorialnego i działa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz Statutu Gminy Gąsawa przyjętego Uchwałą nr VII/42/03 Rady Gminy Gąsawa z dnia 24 czerwca 2003 r.

Realizacja PGN należała będzie do władz Gminy Gąsawa, za realizację celów wskazanych w dokumencie oraz monitorowanie określonych w nim wskaźników odpowiadać będzie Wójt Gminy, w ramach pracy Urzędu Gminy.

Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej będzie następowała poprzez Zarządzenie Wójta Gminy Gąsawa.

Urząd Gminy dysponuje właściwym zapleczem umożliwiającym sprawną organizację w realizacji celów PGN oraz monitorowania wskaźników. Komórką odpowiedzialną za koordynowanie działań wskazanych w Planie, wdrażanie i jego monitorowanie będzie Referat Rolnictwa.

5.3 Zaangażowane strony – współpraca z interesariuszami

Pod pojęciem interesariuszy należy rozumieć jednostki, grupy lub organizacje, na które PGN bezpośrednio bądź pośrednio oddziałuje. Interesariuszami PGN są zatem wszyscy mieszkańcy gminy i przedsiębiorstwa działające na jej terenie. Tym niemniej Gmina ma niewielki wpływ na poczynania innych (poza własnymi) jednostek.

Aby temu zaradzić, zaleca się organizację cyklicznych spotkań z interesariuszami, w ramach których należy przedstawić podsumowanie prowadzonych prac, a także określić możliwości działania na przyszłość. Spotkania te powinny mieć na celu wymianę uwag, opinii, ale także wiedzy, doświadczenia i „dobrych praktyk” we wdrażaniu działań zawartych w planie, wprowadzania rozwiązań ograniczających zużycie energii i dotyczących emisji z obszaru Gminy.

Istotnym działaniem Gminy, powinny być stałe działania informacyjno-promocyjne w zakresie oszczędzania energii w postaci akcji plakatowych, ulotek i prowadzenie cyklicznych szkoleń nt. możliwości i zasadności wdrażania różnych form oszczędzania energii.

5.4 Budżet i przewidziane finansowanie

Działania przewidziane w PGN będą finansowane zarówno ze środków własnych Gminy, jak i środków zewnętrznych. Możliwość pozyskania środków z programów krajowych i europejskich jest kluczowym elementem planowania budżetu w zakresie wybranych działań do realizacji. Konieczne jest uwzględnienie działań w wieloletnich prognozach finansowych oraz w budżecie Gminy i budżecie jednostek podległych Gminie. Przewiduje się pozyskanie również zewnętrznego wsparcia finansowego dla planowanych działań w formie bezzwrotnych dotacji, pożyczek i kredytów.

Ponieważ w budżecie Gminy Gąsawa nie można szczegółowo zaplanować wszystkich wydatków z wyprzedzeniem do końca obowiązywania PGN, kwoty przewidziane na realizację poszczególnych zadań należy traktować jako szacunkowe zapotrzebowanie na finansowanie, a nie planowane kwoty do wydatkowania. Kwoty te powinny zostać uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej (zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych Dz. U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zm.) oraz wymogami NFOŚiGW dla PGN. Co roku w budżecie Gminy rezerwowane są środki na inwestycje przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności i jakości życia na tym obszarze, w tym także na działania z zakresu zmniejszania niskiej emisji, jak np. termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

W ramach corocznego planowania budżetu Gminy na kolejny rok, wszystkie jednostki wskazane w PGN, jako odpowiedzialne za realizację działań, powinny zabezpieczyć w budżecie środki na realizację odpowiedniej części przewidzianych zadań. Pozostałe działania, dla których finansowanie nie zostanie zabezpieczone w budżecie, powinny być brane pod uwagę w ramach pozyskiwania środków z dostępnych funduszy zewnętrznych.

Należy także dokonywać weryfikacji zrealizowanych już działań określonych w PGN oraz analizować działania najbardziej efektywne w zakresie gospodarki niskoemisyjnej pod kątem przyszłego zewnętrznego wsparcia finansowego.

5.5 Przewidywane źródła finansowania działań

Dla każdego działania (w części dotyczącej planowanych działań) określono planowane i potencjalne źródła finansowania. Dostępne źródła zewnętrzne (poza budżetem Gminy Gąsawa), to przede wszystkim:

- Środki krajowych programów operacyjnych na lata 2014 - 2020 (w szczególności Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko);
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w szczególności Program „Czyste Powietrze”)
- NFOŚiGW – Efektywne wykorzystanie energii:
 - dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych;
 - dopłaty do OZE;
 - preferencyjne warunki finansowania dla „zielonych gmin”;
- BOŚ Bank - pożyczki i kredyty na działania ekologiczne:
 - pożyczki na inwestycje energooszczędne dotyczące ocieplenia budynków

- kredyt z dobrą energią – długoterminowe finansowanie inwestycji w budowę odnawialnych źródeł energii,
- Fundusz Remontów i Termomodernizacji Banku Gospodarstwa Krajowego:
 - premia termomodernizacyjna;
 - premia remontowa.

6. Wyniki inwentaryzacji emisji CO₂

Rozdział zawiera opis metodologii inwentaryzacji oraz podsumowanie wyników inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych wykonanych dla roku 2015. Oszacowanie wielkości emisji wykonano na podstawie danych pozyskanych od jednostek gminnych, przedsiębiorstw energetycznych oraz zarządców budynków użyteczności publicznej.

Ponadto na podstawie zebranych ankiet od mieszkańców dokonano oszacowania wielkości emisji ze źródeł indywidualnych. W gminie rozesłano ponad 500 ankiet przeznaczonych dla gospodarstw domowych oraz ponad 100 ankiet dla przedsiębiorców. Ponadto ankietery odwiedzili lokalnych przedsiębiorców i mieszkańców. W wyniku tych działań zebrano 329 ankiet z gospodarstw domowych oraz 30 z obiektów użyteczności publicznej. Uzyskanie rzetelnych informacji z sektora przemysłowego okazało się niemożliwe, zatem ten sektor nie został uwzględniony.

6.1 Metodologia

Do obliczenia emisji bazowej wykorzystano metodykę polegającą na obliczeniu emisji, na podstawie zużycia nośników energii finalnej na obszarze gminy w poszczególnych sektorach. Przez nośniki energii rozumie się paliwa, energię elektryczną oraz ciepło sieciowe w zużyciu bezpośrednim.

Celem inwentaryzacji było określenie wielkości emisji z obszaru gminy tak, aby możliwe było zaprojektowanie działań służących jej ograniczeniu.

Jako bazowy przyjęto 2015 rok, gdyż dla tego roku możliwe było uzyskanie najbardziej wiarygodnych danych pozwalających na oszacowanie emisji (istniejące opracowania statystyczne, raporty, dane księgowe).

6.2 Zakres i granice inwentaryzacji

Inwentaryzacja obejmuje obszar w granicach administracyjnych gminy Gąsawa (135,6 km²). Do obliczenia emisji przyjęto całkowite zużycie energii w granicach gminy w analizowanych sektorach.

Inwentaryzacją objęte zostały wszystkie emisje gazów cieplarnianych wynikające ze zużycia energii na terenie gminy. Poprzez zużycie energii rozumie się zużycie:

- energii paliw kopalnych (na potrzeby gospodarczo-bytowe, transportowe),
- energii elektrycznej,
- energii ze źródeł odnawialnych.

Ze względu na brak podmiotów, z inwentaryzacji w całości wyłączony został sektor przemysłowy.

6.3 Źródła danych

Dane do inwentaryzacji zużycia energii pozyskano z następujących źródeł:

- Urząd Gminy Gąsawa

-
- Zakład Robót Publicznych w Gąsawie
 - Spółdzielnia Mieszkaniowa w Żninie
 - ENEA S.A
 - Dane z Urzędu Marszałkowskiego - odpowiedzi na wniosek o udostępnieniu informacji o środowisku – ŚG-I.K.706.43.2016
 - Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
 - Żnińska Kolej Powiatowa
 - ankiety zebrane od mieszkańców 329/500 wysłanych (66%)

Ponadto wykorzystano powszechnie dostępne dane statystyki publicznej (GUS).

6.4 Wskaźniki emisji

Wykorzystano standardowe wskaźniki emisji zgodnie z zasadami IPCC zawartymi w wytycznych „Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)”. Wskaźniki te obejmują całość emisji CO₂ wynikłej z końcowego zużycia energii na terenie gminy, zarówno emisje bezpośrednie ze spalania paliw w budynkach, instalacjach i transporcie, jak i emisje pośrednie towarzyszące produkcji energii elektrycznej, ciepła i chłodu wykorzystywanych przez mieszkańców.

Dla określenia wielkości emisji przyjęto wskaźniki emisji wg metodologii IPCC:

- dla paliw kopalnych (węgiel kamienny, brunatny i koks, olej opałowy oraz gaz ziemny) – zostały przyjęte wskaźniki emisji stosowane w EU ETS, zweryfikowane dla roku 2015;
- dla paliw płynnych stosowanych w transporcie (benzyna, olej napędowy) zostały zastosowane najnowsze wskaźniki emisji z raportu Krajowej Inwentaryzacji Emisji Gazów Ciepłarnianych;
- dla energii elektrycznej został przyjęty wskaźnik 0,831 Mg CO₂/MWh (reprezentatywny dla sektora energetyki zawodowej – opartej na węglu kamiennym i brunatnym, z niewielkim udziałem biomasy). Założono, że w kolejnych latach wskaźnik pozostanie niezmienny, pomimo wzrastającego w niewielkim stopniu udziału energii ze źródeł odnawialnych w energii elektrycznej sieciowej;

Wskaźniki emisji dla pozostałych paliw przyjęto zgodnie z wytycznymi.

METODOLOGIA OBLICZEŃ

Do obliczeń wykorzystano podstawowy wzór obliczeniowy:

$$ECO_2 = C \times EF$$

gdzie:

ECO₂ – oznacza wielkość emisji CO₂ [Mg]

C – oznacza zużycie energii (elektrycznej, ciepła, paliwa) [MWh]

EF – oznacza wskaźnik emisji CO₂ [MgCO₂/MWh]

PRZYJĘTE ZAŁOŻENIA

Dla celów opracowania inwentaryzacji zostały przyjęte następujące założenia:

- gmina jest i będzie importerm netto energii elektrycznej, w związku z czym został przyjęty wskaźnik emisji średni dla Polski, dla energii elektrycznej sieciowej;
- ze względu na trudności z pozyskaniem danych, w inwentaryzacji mogły zostać pominięte dane wynikające ze zużycia oleju opałowego lub innych paliw – przyjmuje się,

- że nie ma to znaczącego wpływu na ostateczną wielkość emisji (jeśli udział paliwa stanowi poniżej 2% zapotrzebowania na ciepło) z obszaru gminy;
- emisje gazów cieplarnianych innych niż CO₂ z transportu (CH₄ i N₂O) mieszczą się w przedziale 1-3% całkowitej emisji z transportu, co ostatecznie przekłada się na mniej niż 0,5% całkowitej emisji z obszaru gminy i w związku z tym emisja z tych gazów została pominięta w inwentaryzacji;
- dla obliczenia emisji z transportu rozważano dane z natężenia ruchu, dla których zostały przeprowadzone pomiary, w wypadku ruchu na drogach powiatowych i gminnych natężenie ruchu zostało zamodelowane na podstawie dostępnych danych o przeciętnym przebiegu rocznym w granicach gminy, wskaźników przeliczeniowych zużycia paliw, w konsekwencji wyeliminowano ruch tranzytowy na drodze krajowej gdyż gmina nie ma żadnego wpływu na prowadzone działania w tym obszarze;
- trendy gospodarcze i wzrost populacji przyjęto zgodnie z prognozą PKB oraz GUS do roku 2020 dla powiatu żnińskiego;
- wielkości zużycia paliw i energii będą zgodne z prognozą zawartą w Polityce Energetycznej Polski do roku 2030;
- w obliczeniach zużycia energii oraz emisji CO₂ w mieszkalnictwa wykorzystano dane wyjściowe z roku bazowego i poprzez modelowanie na bazie jednostkowego zużycia energii na mieszkańca dokonano przeliczeń dla roku 2020 z perspektywą do roku 2022, gdzie uwzględniono dodatkowe informacje o zapotrzebowaniu na energię w zależności od wieku budynku i planowanych lub przeprowadzonych działaniach termomodernizacyjnych;
- obecne trendy demograficzne nie ulegną zmianie;
- natężenie ruchu, zgodnie z metodologią prognoz natężenia ruchu GDDKiA, do 2022 roku wzrośnie.

6.5 Wyniki

Sposób oszacowania emisji w poszczególnych kategoriach:

Budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne

W ramach sektora zostały uwzględnione wszystkie budynki użyteczności publicznej należące bezpośrednio, albo pośrednio do Gminy a także infrastrukturę komunalną – Stację Uzdatniania Wody oraz przepompownię.

- Zużycie energii elektrycznej określono na podstawie danych dotyczących zużycia energii elektrycznej za rok 2015;
- Zużycie ciepła określono na podstawie danych UG Gąsawa
- Zużycie oleju opałowego oszacowano na podstawie danych UG Gąsawa.

Tabela 21. Wynik oszacowania emisji – budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne

Budynki użyteczności publicznej	2015
energia elektryczna [MWh]	493,65
energia cieplna [MWh]	1 751,28
Emisja CO ₂ [Mg]	971,39

Źródło: Opracowanie własne

Budynki, wyposażenie/urządzenia usługowe (niekomunalne)

W ramach sektora zostały uwzględnione wszystkie budynki spełniające funkcje użytkowe (komercyjne, publiczne), nienależące do samorządu oraz nie ujęte w sektorze przemysłu.

- Zużycie energii elektrycznej określono na podstawie danych pozyskanych od właścicieli;
- Zużycie ciepła określono na podstawie danych otrzymanych z Urzędu Marszałkowskiego na podstawie odpowiedzi na wniosek o udostępnieniu informacji o środowisku – ŚG-I.K.706.43.2016

Zużycie energii z paliwa jest zużyciem brutto.

Tabela 22. Wynik oszacowania emisji – budynki, wyposażenie/urządzenia usługowe (niekomunalne)

Budynki - usługi niekomunalne	2015
energia elektryczna [MWh]	110,00
energia ciepła [MWh]	309,00
Emisja CO ₂ [Mg]	192,74

Źródło: Opracowanie własne

Budynki mieszkalne

W ramach sektora zostały uwzględnione wszystkie budynki mieszkalne na terenie gminy Gąsawa (jedno- i wielorodzinne), dla których dokonano obliczeń w oparciu o modelowanie na podstawie wyników ankiet:

- Zużycie energii elektrycznej określono na podstawie danych pozyskanych od dystrybutora energii (taryfa G) dla powiatu żnińskiego, gdzie dodatkowo uwzględniono przeliczania zużycia energii w obszarach miejskich i wiejskich powiatu.
- Zużycie oleju opałowego, węgla kamiennego oraz ekogroszku i drewna/biomasy określono na podstawie ankiet od mieszkańców, a następnie przeliczono na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych) na całą populację Gminy.

Zużycie energii z paliwa jest zużyciem brutto.

Tabela 23. Wynik oszacowania emisji – budynki mieszkalne

Mieszkalnictwo	2015
energia elektryczna [MWh]	3 817,11
energia ciepła [MWh]	38 176,43
Emisja CO ₂ [Mg]	33339,57

Źródło: Opracowanie własne

Komunalne oświetlenie publiczne

W ramach sektora uwzględniono całość oświetlenia ulicznego na terenie gminy, które utrzymywane jest ze środków z budżetu gminy.

- Zużycie energii elektrycznej określono na podstawie danych oraz faktur za zużycie energii elektrycznej otrzymanych z Urzędu Gminy Gąsawa.

Tabela 24. Wynik oszacowania emisji – komunalne oświetlenie publiczne

Oświetlenie	2015
energia elektryczna [MWh]	281,7
Emisja CO ₂ [Mg]	234,1

Źródło: Opracowanie własne

Przemysł

W ramach sektora nie uwzględniono emisji z zakładów przemysłowych.

Transport publiczny oraz transport prywatny i komercyjny

W sektorze uwzględniono wszystkie pojazdy należące do Gminy Gąsawa. Obliczenia wykonano dla całości transportu na terenie gminy. W obliczeniach uwzględniono:

- Emisji CO₂/km na podstawie unijnego średniego celu emisji dla poszczególnych rodzajów pojazdów;
- Struktury zarejestrowanych pojazdów na terenie Gminy Gąsawa (dane z Starostwa Powiatowego w Żninie – Wydział Komunikacji);
- Struktury zarejestrowanych pojazdów osobowych na terenie Powiatu Żnińskiego (dane z Banku Danych Lokalnych)
- Natężenia ruchu na drogach na terenie Gminy (wg rodzajów dróg) określono na podstawie Pomiarów Ruchu przeprowadzanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Żninie
- Wskaźników przeciętnego przebiegu pojazdu w granicach gminy.

Tabela 25. Wyniki oszacowania emisji – transport publiczny oraz transport prywatny i komercyjny

Transport	2015
energia cieplna [MWh]	34 955,33
Emisja CO ₂ [Mg]	9 168,65

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki bazowej inwentaryzacji emisji

Pozyskane dane umożliwiły obliczenie końcowego zużycia energii w gminie oraz emisję dwutlenku węgla (CO₂). Na podstawie danych pozyskanych w wyniku obliczenia emisji dwutlenku węgla, obliczono udział poszczególnych sektorów w emisji CO₂ w roku bazowym – 2015. W roku bazowym największym udziałem charakteryzowało się mieszkalnictwo (75,93%) i transport (20,88%). Najmniejszy udział miał sektor usług niekomunalnych, gdyż wyniósł 0,44%.

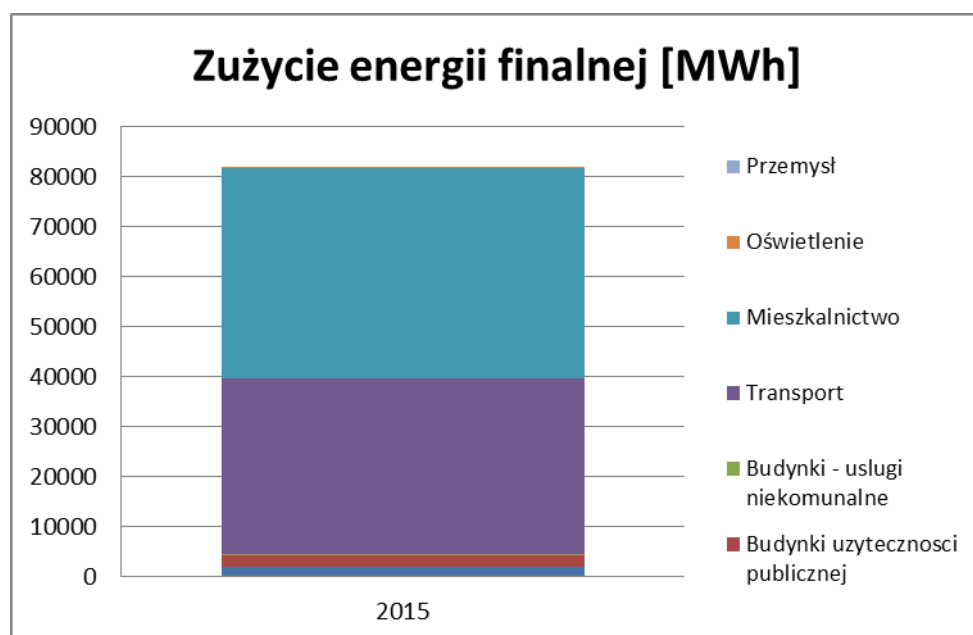
Tabela 26. Wyniki końcowego zużycia energii w gminie Gąsawa w 2015 r.

Kategoria	Końcowe zużycie energii [MWh]
	BEI (2015 r.)
Budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne	2 244,93
Budynki, wyposażenie/urządzenia (niekomunalne)	419
Budynki mieszkalne	41 993,53
Komunalne oświetlenie publiczne	281,71
Transport	34 955,33
Razem	79 894,50

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z powyższą tabelą sumaryczne zużycie energii finalnej w roku 2015 wynosiło 79 894,50 MWh.

Wykres 3. Zużycie energii finalnej w roku bazowym w podziale na sektory

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki emisji dwutlenku węgla z poszczególnych sektorów przedstawia poglądowo tabela 27.

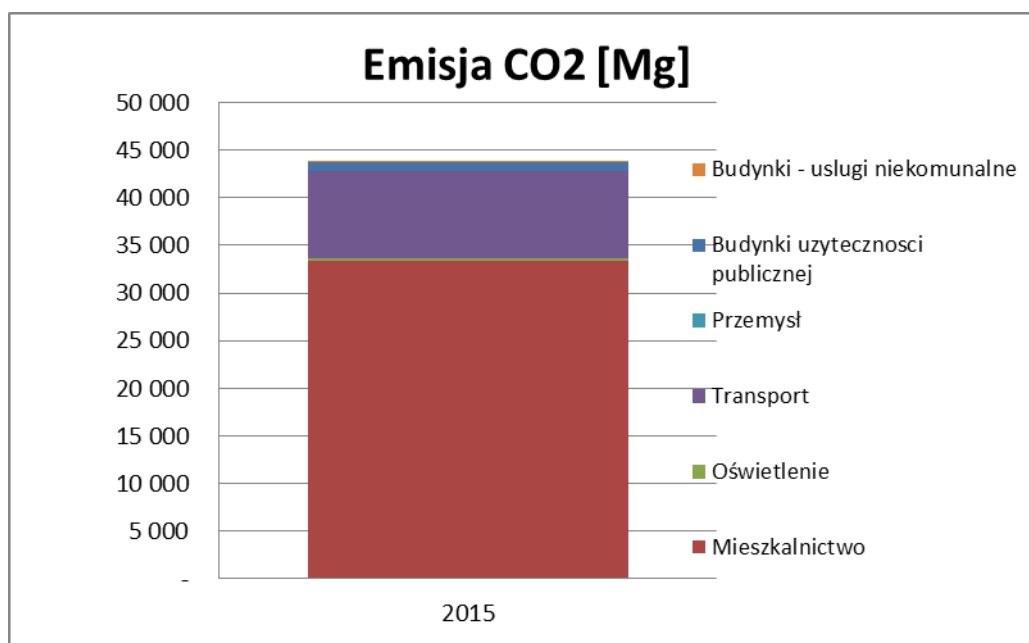
Tabela 27. Wyniki emisji CO₂ w gminie Gaśawa w 2015 r.

Kategoria	Emisja CO ₂ [Mg]
	BEI (2015 r.)
Budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne	971,39
Budynki, wyposażenie/urządzenia (niekomunalne)	192,74
Budynki mieszkalne	33 339,57
Komunalne oświetlenie publiczne	234,10
Transport – łącznie	9 168,65
CAŁKOWITA SUMA	43 906,45

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z powyższą tabelą sumaryczna emisja dwutlenku węgla (CO₂) w roku 2015 wynosiła 43 906,45 ton.

Wykres 4. Emisja CO₂ w roku bazowym w podziale na sektory

Źródło: Opracowanie własne

7. Działania na lata 2016-2020

7.1 Hierarchia sektorów działań

Z perspektywy realizacji celu strategicznego, jakim jest poprawa warunków życia mieszkańców, wskazano sektory, w których realizacja działań w największym stopniu przyczyni się do osiągnięcia tego celu. Na wybór sektorów priorytetowych wpływa potencjał ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz realne możliwości realizacji działań.

Tabela 28. Hierarchia sektorów dla realizacji działań w kontekście osiągnięcia celów strategicznego

Numer w hierarchii działań	Sektor	Uzasadnienie
1	Budownictwo	Emisje pochodzące z wykorzystania energii w budynkach stanowią ok. 78% całkowitej emisji z obszaru Gminy. Potencjał redukcji emisji związany z termomodernizacją obiektów i rozwiązaniami służącymi podnoszeniu efektywności energetycznej budynków jest bardzo duży.
2	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Wykorzystanie źródeł odnawialnych, w szczególności w gospodarstwach domowych i produkcji rolniczej, umożliwia uniezależnienie się od źródeł zewnętrznych (importu paliw) przez co znacznie obniża emisje zanieczyszczeń do środowiska. Ma to wpływ na efektywność ekonomiczną oraz poprawę warunków życia ludzi. Gmina Gaśawa posiada wysoki potencjał rozwoju OZE. Realizacja zadań w tym obszarze charakteryzuje się wysokimi nakładami inwestycyjnymi, ale niewielkimi kosztami eksploatacji. Szczególnie duże korzyści mogą odnieść gospodarstwa rolne, które mają odpowiednie warunki do instalacji różnego typu urządzeń pozyskiwania OZE. Ze względu na stosunkowo wysokie nakłady inwestycyjne rozwój OZE powinien być wspierany poprzez działania Gminy. Ponadto gmina posiada dogodne warunki do wykorzystania energii geotermalnej. Dostęp do wód geotermalnych stwarza realną możliwość efektywnej produkcji energii elektrycznej z energii geotermalnej. Część energii może być przeznaczona do produkcji energii cieplnej dla obiektów użyteczności publicznej i gospodarstw domowych. Potencjał geotermalny gminy jest bardzo duży.
3	Energetyka	Wykorzystanie energii sieciowej to przede wszystkim korzystanie z paliw kopalnych, a także straty na przesyłanej energii. Gmina powinna wdrażać jak najwięcej urządzeń do produkcji energii z wykorzystaniem OZE oraz prowadzić szkolenia w celu efektywnego korzystania energii (nowoczesne technologie).
4	Transport	Emisje z sektora transportowego stanowią ok. 20% całkowitej emisji z terenu Gminy. Jednak głównym źródłem zanieczyszczeń jest transport indywidualny i tranzyt w obszarze gminy, na który gmina ma niewielki wpływ. Działania powinny się koncentrować na organizacji transportu publicznego oraz wykorzystania rowerów czy ułatwieniach w ruchu drogowym. Potencjał redukcji emisji zarówno metodami technicznymi, jak i organizacyjnymi jest bardzo duży, zarówno w transporcie zbiorowym, jak i prywatnym.
5	Działania międzysektorowe	Działania w zakresie zmiany wzorców konsumpcji. Promocja i edukacja mieszkańców gminy jest kluczowa dla osiągnięcia efektów w zakresie redukcji emisji w sektorach, gdzie władze nie mają bezpośredniej możliwości ograniczenia emisji. Bez działań nakierowanych na zmianę zachowań wszystkich interesariuszy (mieszkańcy, przedsiębiorcy, instytucje) nie uda się osiągnąć zakładanego efektu redukcji emisji.

Źródło: Opracowanie własne

7.2 Krótko/średnioterminowe działania/zadania

„Gąsawa będzie czystą gminą, dbającą o swoje dziedzictwo kulturowe i gospodarcze, stosując nowe technologie wytwarzania energii i jej oszczędzania w budynkach, oświetleniu ulic, użytkowanym sprzęcie, itp. oraz zapewnienia rozwoju społecznego i gospodarczego zgodnego z zasadami niskiej emisji.”

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest jednym z narzędzi służących do realizacji zapisów ujętych w pakiecie klimatyczno-energetycznym. Władze Gminy Gąsawa będą dążyły w perspektywie długoterminowej do realizacji przyjętego celu w zakresie wdrożenia OZE, realizując szereg działań związanych z gospodarowaniem energią. Działania te będą realizowane przez jednostki Gminy, a także przez innych interesariuszy z obszaru Gminy. Wskaźniki monitorowania realizacji ujętych w PGN działań zestawiono w harmonogramie rzeczowo - finansowym, stanowiącym Załącznik 1 do niniejszego dokumentu.

Ze względu na rozwój gospodarczy realizacja celu w zakresie ograniczenia emisji i zużycia energii w stosunku do roku bazowego jest bardzo trudna dla Polski. Kraj jest obecnie w fazie intensywnego rozwoju związanego z nadrobianiem „opóźnień” w stosunku do rozwiniętych krajów Europy Zachodniej, gdzie zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca jest dużo wyższe. Podobnie w transporcie samochodowym notuje się stały wzrost zużycia paliwa (energii) – na skutek rozwoju motoryzacji (rozwój sieci dróg oraz przyrost liczby pojazdów). Te dwa główne czynniki, pomimo dużego potencjału efektywności energetycznej, niwelują efekt oszczędniejszego korzystania z energii.

7.3 Kwantyfikacja celu

Dla niniejszego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gąsawa przyjęto cel główny i cele pomocnicze wyznaczone w stosunku do roku bazowego 2015.

Cele główne:

- **ograniczenie emisji CO₂ o 4,92% do 2020 roku, z perspektywą do 2022 roku**
- **ograniczenie zużycia energii finalnej o 8,17% do 2020 roku, z perspektywą do 2022 roku**
- **wzrost wykorzystania energii pochodzącej z OZE w zużyciu energii finalnej o 0,44% do 2020 roku, z perspektywą do 2022 roku**

Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, iż w 2015 roku wystąpiła tendencja spadkowa w każdej z rozważanych grup rodzajowych z wyjątkiem transportu, mieszkalnictwa oraz budynków niekomunalnych. W zakresie ograniczenia emisji z transportu, największe wyzwanie stoi przed GDDKiA oraz zarządem dróg wojewódzkich i powiatowych. Z pewnością zasadnicze znaczenie dla emisji z transportu będą miały coraz ostrzejsze normy UE w zakresie dopuszczalnego poziomu emisji CO₂ przez pojazdy silnikowe oraz popularyzacja samochodów hybrydowych napędzanych energią elektryczną.

Tabela 29. Cel dla Gminy Gąsawa w zakresie emisji CO₂

Wskaźnik	Wartość bazowa (2015 rok)	Wartość docelowa (2020 rok)
Wielkość emisji CO ₂ (Mg CO ₂ /rok)	43 906,45	41 748,21

Źródło: Opracowanie własne

Cel redukcji emisji CO₂ w stosunku do roku bazowego

4,92%

Cel redukcji zużycia energii finalnej w stosunku do prognozy BAU

8,17%

Cel zwiększenia udziału OZE w ogólnym zużyciu energii finalnej

0,44%

Wartość redukcji emisji CO₂

535,36

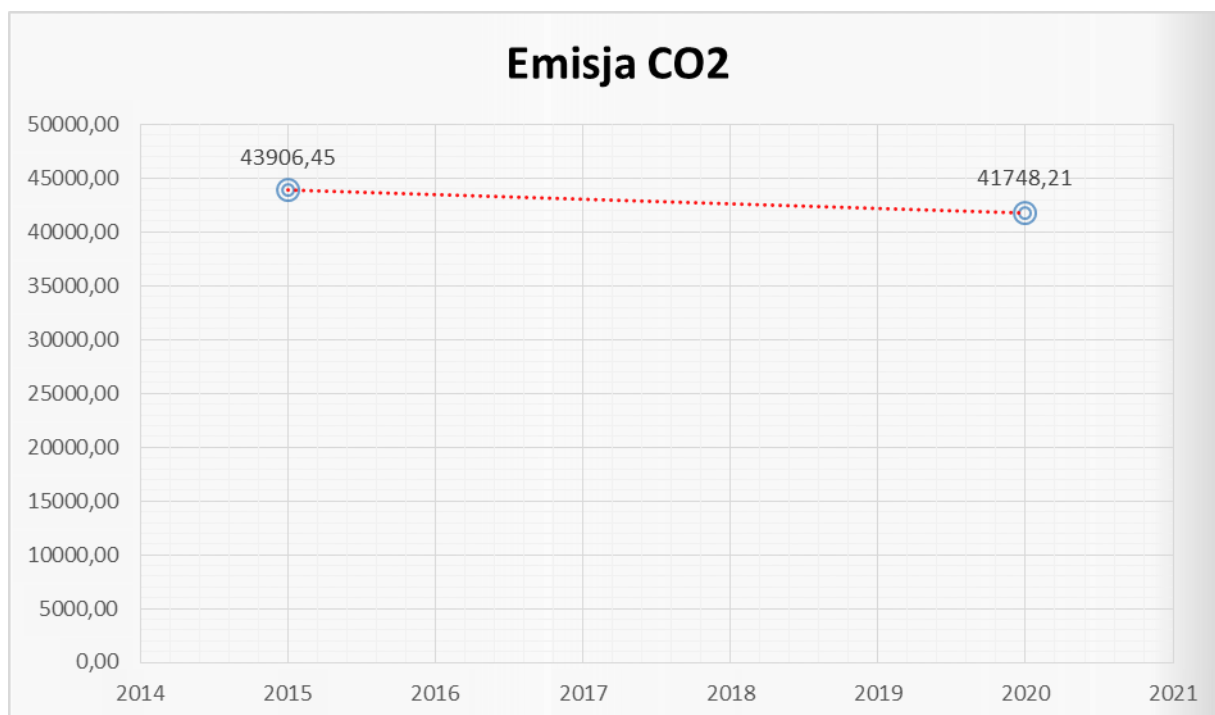
Wartość redukcji zużycia energii finalnej

1 363,96

Przyrost produkcji OZE

348,72

Rok inwentaryzacji / prognozy	2015	2020
Wartość emisji CO ₂ [Mg/rok]	43 906,45	41 748,21
Wartość zużycia energii finalnej [MWh/rok]	79 894,50	73 370,31
Produkcja OZE [MWh/rok]	103,96	325,51

Źródło: Opracowanie własne

7.4 Działania podejmowane dla realizacji celu

7.4.1 Budownictwo

Nr działania	1
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Adaptacja pomieszczeń Posterunku Policji w Gąsawie na potrzeby Gminnej Biblioteki Publicznej wraz z wymianą pokrycia dachowego
Opis działania	Planowane są prace: - wymiana pokrycia dachowego
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	25,9
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	10,47
Okres realizacji	2017
Szacowany koszt całkowity/pozostały	130 000,00 zł
Pozycja w WPF	Ujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	2
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Kompleksowa termomodernizacja Hali Sportowej w Gąsawie
Opis działania	Planowane są prace: - wymiana oświetlenia na energooszczędne - docieplenie elewacji budynku - docieplenie stropodachu - modernizacja systemu wentylacji - instalacja fotowoltaiczna
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	32,48
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	11,49
Okres realizacji	2017-2018
Szacowany koszt całkowity/pozostały	400 000,00 zł
Pozycja w WPF	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020

Nr działania	3
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Termomodernizacja budynku "nowej" szkoły w Szelejewie
Opis działania	Wymiana instalacji c.o. w budynku, likwidacja ist. kotłowni węglowej, montaż gazowej absorpcyjnej pompy ciepła wraz z zew. kotłem gazowym wraz z osprzętem, montaż przyłącza z rur przeizolowanych, ocieplenie dachu, ocieplenie ścian zewnętrznych budynku, ocieplenie stropodachu niewentylowanego, wymiana drzwi drewnianych i z PCV na nowe, wymiana okien z PCV na nowe i montaż nawiewników higrosterowalnych, ocieplenie ścian zewnętrznych przy gruncie
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	97,63
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	29,29
Okres realizacji	2020-2021
Szacowany koszt całkowity/pozostały	474 414,90 zł
Pozycja w WPF	Ujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	4
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Termomodernizacja budynku "starej" szkoły w Szelejewie
Opis działania	Wymiana instalacji c.o. w budynku, wymiana istniejącej kotłowni węglowej na gazową pompę ciepła typu powietrze-woda wraz z zew. kotłem gazowym wszystko na propan z niezbędnym osprzętem, ocieplenie stropu pod nieogrzewanym poddaszem, ocieplenie stropu nad nieogrzewaną piwnicą, ocieplenie dachu, ocieplenie ścian zewnętrznych budynku, wymiana okien z PCV na nowe i montaż nawiewników w oknach, wymiana drzwi drewnianych i z PCV na nowe
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	73,89
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	22,17
Okres realizacji	2020-2021
Szacowany koszt całkowity/pozostały	478 038,70 zł
Pozycja w WPF	Ujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020

Nr działania	5
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Publicznych w Gąsawie
Opis działania	Planowane są prace: - wymiana poszyc dachowych oraz wymiana izolacji termicznej - wymiana stolarki zewnętrznej - wymiana oświetlenie budynku na energooszczędne.
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	160,97
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	68,74
Okres realizacji	2017-2020
Szacowany koszt całkowity/pozostały	400 000,00 zł
Pozycja w WPF	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	6
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej z Oddziałem Przedszkolnym im. Józefa Unruga w Laskach Wielkich
Opis działania	Wymiana instalacji c.o., montaż instalacji grzejnikowej, wymiana istniejącego kotła węglowego na nowe źródło w postaci gazowej absorpcyjnej pompy ciepła typu powietrze-woda, ocieplenie stropu pod nieogrzewanym poddaszem, ocieplenie ścian wewnętrznych na poddaszu nieużytkowym, ocieplenie dachu nad mieszkaniem na poddaszu, ocieplenie ścian zewnętrznych, wymiana okien z PCV i drewnianych i montaż nawiewników higrosterowalnych w wymienionych oknach, wymiana drzwi zewnętrznych stalowych i drewnianych
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	145,22
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	43,57
Okres realizacji	2020-2021
Szacowany koszt całkowity/pozostały	673 241,60 zł
Pozycja w WPF	Ujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy

	RPO WK-P 2014-2019
Nr działania	7
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Termomodernizacja budynku po szkole Ostrówce 5
Opis działania	Planowane są prace: - ocieplenie ścian zewnętrznych - wymiana poszyc dachowych oraz wymiana izolacji termicznej - wymiana stolarki zewnętrznej - wymiana oświetlenie budynku na energooszczędne
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	17,6
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	6,23
Okres realizacji	2020-2022
Szacowany koszt całkowity/pozostały	100 000,00 zł
Pozycja w WPF	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	8
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Termomodernizacja budynku w miejscowości Drewno
Opis działania	Planowane są prace: - ocieplenie ścian zewnętrznych - wymiana poszyc dachowych oraz wymiana izolacji termicznej
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	14
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	4,956
Okres realizacji	2020-2022
Szacowany koszt całkowity/pozostały	100 000,00 zł
Pozycja w WPF	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	9
Sektor	Budownictwo

Nazwa działania	Termomodernizacja budynku filii Biblioteki Publicznej w Laskach Wielkich
Opis działania	Planowane są prace: - ocieplenie ścian zewnętrznych - wymiana poszyc dachowych oraz wymiana izolacji termicznej
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	14
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	4,956
Okres realizacji	2018-2022
Szacowany koszt całkowity/pozostały	100 000,00 zł
Pozycja w WPF	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	10
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Termomodernizacja budynku oddziału przedszkolnego oraz sali gimnastycznej w Laskach Wielkich
Opis działania	Planowane są prace: - ocieplenie ścian zewnętrznych
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	15
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	5,58
Okres realizacji	2017-2020
Szacowany koszt całkowity/pozostały	80 000,00 zł
Pozycja w WPF	Ujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	11
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Kompleksowa termomodernizacja Budynku Zespołu Szkół Niepublicznych w Gąsawie.
Opis działania	Planowane są prace: - ocieplenie ścian zewnętrznych - ocieplenie stropodachu

	- wymiana pokrycia dachowego - wymiana źródła ciepła
Podmiot realizujący	Starostwo Powiatowe w Żninie
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	343,39
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	121,56
Okres realizacji	2017-2020
Szacowany koszt całkowity/pozostały	1 074 649,15 zł
Pozycja w WPF	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Powiatu RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	12
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Termomodernizacja budynku szatniowo – sanitarnego przy stadionie w Gąsawie
Opis działania	Montaż instalacji c.o. grzejnikowej w budynku, montaż pompy ciepła typu powietrze-woda na potrzeby instalacji c.o. wraz z osprzętem, montaż instalacji c.w.u. i pompy ciepła typu powietrze-woda na potrzeby instalacji c.w.u. wraz z osprzętem
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	25,88
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	7,76
Okres realizacji	2020-2021
Szacowany koszt całkowity/pozostały	333 438,00 zł
Pozycja w WPF	Ujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	13
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Termomodernizacja Budynku Gminnego Centrum Kultury w Gąsawie
Opis działania	Wymiana instalacji c.o. i montaż pompy ciepła typu powietrze-woda w istniejącej kotłowni olejowej, montaż przyłącza z rur preizolowanych, wymiana kotła olejowego na nowy z osprzętem, wymiana zbiornika na olej na nowy, ocieplenie ścian zewnętrznych, wymiana drzwi zewnętrznych stalowych i z PCV, ocieplenie stropu pod nieogrzewanym poddaszem nad salą i sceną, wymiana okien z PCV i montaż nawiewników higrosterowalnych w wymienionych oknach

Podmiot realizujący	Gmina Gaśawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	96,44
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	28,93
Okres realizacji	2020-2021
Szacowany koszt całkowity/pozostały	433 500,00 zł
Pozycja w WPF	Ujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	14
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Termomodernizacja budynków mieszkalnych
Opis działania	Planowane są prace: - ocieplenie ścian zewnętrznych - ocieplenie stropodachu - wymiana pokrycia dachowego - wymiana źródła ciepła - ocieplenia ścian wewnętrznych - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej
Podmiot realizujący	Inwestorzy prywatni/Wspólnoty Mieszkaniowe/ Spółdzielnie Mieszkaniowe
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	21,709
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	7,68
Okres realizacji	2017-2020
Szacowany koszt całkowity/pozostały	1 000 000,00 zł
Pozycja w WPF	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy środki prywatnych inwestorów pożyczki i kredyty
Nr działania	15
Sektor	Budownictwo
Nazwa działania	Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów Muzeum Archeologicznego w Biskupinie
Opis działania	Planowane są następujące prace: - Docieplenie stropów pod nieogrzewanym poddaszem,

	- Docieplenie dachów, - Docieplenie ścian poddaszy (szczytowych i kolankowych) - Wymiana okien połaciowych, - Montaż pompy ciepła typu powietrze-woda na potrzeby ciepłej wody użytkowej, - Regulacja instalacji c.o. po termomodernizacji, montaż zaworów regulacji przepływu w rozdzielniach ciepła w poszczególnych budynkach, montaż liczników ciepła, - termomodernizacja budynku kotłowni na biomasę (ocieplenie ścian zewnętrznych, ocieplenie stropu pod nieogrzewanym poddaszem) - modernizacja kotłowni na biomasę polegająca na: • wymianie kotła na biomasę, • wymianie komina z czopuchem, • wymianie układu podawania biomasy, • demontażu i montażu istniejącego palnika olejowego • wymianie szafy sterowniczej kotła, • wymianie stacji uzdatniania wody, • wymianie bufora, • likwidacji otwartego układu zabezpieczenia kotła i zastąpienie go układem zamkniętym, • wymianie armatury zaporowej, zwrotnej i regulacyjnej, • wymianie rurociągów z izolacją, • chemicznym czyszczeniu wymiennika separującego układ hydrauliczny kotła od sieci ciepłej.
Podmiot realizujący	Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	96,54
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	124,35
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	7,45
Okres realizacji	2018-2019
Szacowany koszt całkowity/pozostały	1 100 000,00 zł
Pozycja w WPF	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Środki własne RPO WK-P 2014-2020

7.4.2 Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Nr działania	16
Sektor	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
Nazwa działania	Wykorzystanie OZE w budynkach jednorodzinnych w wielorodzinnych
Opis działania	Pomoc w realizacji działań mieszkańców zainteresowanych instalacją systemów urządzeń OZE.
Podmiot realizujący	Inwestorzy prywatni/Wspólnoty Mieszkaniowe/Spółdzielnie Mieszkaniowe
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	202,75
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	71,77
Okres realizacji	2017-2020
Szacowany koszt całkowity/pozostały	500 000,00 zł
Pozycja w WPF	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Środki prywatne inwestorów RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	17
Sektor	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
Nazwa działania	Poprawa efektywności energetycznej poprzez wykorzystanie OZE w obiektach użyteczności publicznej, w placówkach oświatowych – Hala Sportowa w miejscowości Gąsawa oraz budynek szatniowo – sanitarny w Gminie Gąsawa
Opis działania	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku Hali sportowej w Gąsawie oraz na dachu budynku socjalno-szatniowego na stadionie w Gąsawie
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	-
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	21,62
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	17,56
Okres realizacji	2020-2021
Szacowany koszt całkowity/pozostały	200 000,00 zł
Pozycja w WPF	Ujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020

7.4.3 Oświetlenie uliczne

Nr działania	18
Sektor	Oświetlenie uliczne
Nazwa działania	Działania związane ze wymianą oświetlenia ulicznego
Opis działania	Wymiana oświetlenia ulicznego z 0,25 kW na 0,07 kW
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	48,99
Szacunkowa produkcja energii z OZE [MWh]	-
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	40,7
Okres realizacji	Działanie całoroczne / kilkuletnie
Szacowany koszt całkowity/pozostały	500 000,00
Pozycja w WPF	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020

7.4.4 Energetyka

Działania związane ze wspieraniem indywidualnych inwestorów zamieszczono w pkt 7.4.6 Działania międzysektorowe.

Wykorzystanie energii sieciowej, to przede wszystkim korzystanie z paliw kopalnych, a także straty na przesyłanej energii. Gmina powinna wdrażać jak najwięcej urządzeń do produkcji energii z wykorzystaniem OZE oraz prowadzić szkolenia w celu efektywnego korzystania energii (nowoczesne technologie) – działania ujęte w pkt. 7.4.2.

Gmina przewiduje podjęcie działań dla udostępnienia zasobów wód geotermalnych poprzez wykonanie otworu sięgającego do wód o temperaturze > 110°C, które występują na terenie gminy. Uzyskanie takich wód stwarza realną możliwość efektywnej produkcji energii elektrycznej z energii geotermalnej. Część energii będzie również przeznaczona do produkcji energii cieplnej dla obiektów użyteczności publicznej i gospodarstw domowych. Potencjał geotermalny gminy jest na tyle duży, że gmina mogłaby być energetycznie samowystarczalna, zaś nadwyżki byłyby sprzedawane zewnętrznym odbiorcom.

Dodatkowo innowacją proekologiczną jest potencjalny sposób utylizacji wychłodzonych solanek geotermalnych. Wody geotermalne są zwykle eksploatowane z wykorzystaniem układów dubletowych (jeden otwór wydobywczy i jeden zatłaczający). W przypadku Gąsawy istnieje inne rozwiązanie. Po ich wydobyciu i odbiorze energii, mogą być one wykorzystane do ługowania soli kamiennej w niedalekiej otworowej kopalni soli Przyjma. Obecnie kopalnia korzysta z wód słodkich pobieranych ze zlewni Noteci. Solanka termalna mogłaby być przesyłana rurociągiem do kopalni, która uzyskiwałaby półprodukt (wysoka mineralizacja solanki typu Cl-Na). Rozwiązanie to wyklucza również problem wymaganych zabiegów rekonstrukcyjnych i dekolmatujących w otworach chłonnych. Wykorzystywanie przez kopalnię wychłodzonych solanek do ługowania soli wygeneruje dla IKS „Solino” bieżące

oszczędności z tytułu braku konieczności wnoszenia opłat za pobór wód powierzchniowych i zmniejszenia prawnej opłaty eksploatacyjnej za wydobycie soli ze złoża, bowiem w przesyłanej wodzie zawartość chlorku sodu stanowiłaby już około 50% wagowych produkowanej solanki przemysłowej (>305 gNaCl/l). Wygenerowane oszczędności w kopalni będą równoważyć koszty bieżącego utrzymania rurociągu do kopalni.

Nr działania	19
Sektor	Energetyka
Nazwa działania	Wykonanie otworu badawczo-eksploatacyjnego Gąsawa GT-1 dla rozpoznania zasobów złóż wód termalnych oraz określenia możliwości ich wykorzystania
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Okres realizacji	2020-2023
Szacowany koszt całkowity/pozostały	27 211 437,60 zł
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	Ujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy środki zewnętrzne

7.4.5 Transport

Nr działania	20
Sektor	Transport
Nazwa działania	Budowa ścieżki rowerowej o długości 2,200 km z Gąsawy do Biskupina
Opis działania	Działanie obejmuje budowę ciągu pieszo rowerowego o długości 2,200 km
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	72
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	8,27
Okres realizacji	2018-2020
Szacowany koszt całkowity/pozostały	300 000,00 zł
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy Budżet Powiatu RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	21
Sektor	Transport
Nazwa działania	Budowa chodnika wraz z profilowaniem jezdni w ciągu drogi powiatowej nr 2344C Łysiny Folsz w miejscowości Łysinin od km 1=055 do km 1+516 dł. 0,360 km

Opis działania	Działanie obejmuje budowę chodnika o długości 0,360 km
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa, Powiat Żniński
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	4,99
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	1,03
Okres realizacji	2017-2018
Szacowany koszt całkowity/pozostały	155 098,00 zł
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy Budżet Powiatu RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	22
Sektor	Transport
Nazwa działania	Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 2339C Żnin – Ostrówce – Szczepanowa w miejscowości Annowo od km 9+630 do 11+375 dł. 1,745 km
Opis działania	Działanie obejmuje budowę chodnika o długości 1,745 km
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa, Powiat Żniński
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	24,28
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	6,36
Okres realizacji	2017-2018
Szacowany koszt całkowity/pozostały	872 500,00 zł
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy Budżet Powiatu RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	23
Sektor	Transport
Nazwa działania	Przebudowa drogi Drewno-Osiny o długości 0,550 km
Opis działania	Działanie obejmuje przebudowę drogi o długości 0,550 km
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	3,925
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	1,05
Okres realizacji	2017-2018

Szacowany koszt całkowity/pozostały	80 000,00 zł
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	24
Sektor	Transport
Nazwa działania	Przebudowa drogi Nowawieś Pałucka – Chomiąża Szlachecka o długości 2,520 km
Opis działania	Działanie obejmuje przebudowę drogi o długości 2,520 km
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	19,78
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	5,292
Okres realizacji	2017-2018
Szacowany koszt całkowity/pozostały	618 000,00
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	25
Sektor	Transport
Nazwa działania	Przebudowa drogi Głowy – Oćwieka o długości 1,040 km
Opis działania	Działanie obejmuje przebudowę drogi o długości 1,040 km
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	8,164
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	2,184
Okres realizacji	2017-2018
Szacowany koszt całkowity/pozostały	110 000,00 zł
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020
Nr działania	26
Sektor	Transport
Nazwa działania	Przebudowa drogi Gogółkowo o długości 0,150 km

Opis działania	Działanie obejmuje przebudowę drogi o długości 0,150 km
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	1,1775
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	0,315
Okres realizacji	2017-2018
Szacowany koszt całkowity/pozostały	18 000,00 zł
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	Nieujęte w WPF
Finansowanie	Budżet Gminy RPO WK-P 2014-2020

7.4.6 Działania międzysektorowe

Nr działania	27
Sektor	Zamówienia publiczne na produkty i usług
Nazwa działania	Stosowanie w ramach procedur zamówień publicznych kryteriów „zielonych zamówień publicznych”
Opis działania	Należy uwzględnić kryteria efektywności energetycznej w definiowaniu wymagań dotyczących zakupów produktów (np. klasa efektywności energetycznej, niskie zużycie paliwa itp.). W miarę możliwości należy również takie kryteria stosować w ramach zakupów usług (np. poprzez wymaganie od wykonawców robót budowlanych posługiwania się pojazdami spełniającymi określone normy EURO).
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	Nie oszacowano
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	Nie oszacowano
Okres realizacji	2017-2020
Szacowany koszt całkowity/pozostały	Nie oszacowano
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	-
Finansowanie	Budżet Gminy
Nr działania	28
Sektor	Spółeczeństwo
Nazwa działania	Kampania promocyjna
Opis działania	Realizacja działań promocyjnych będących elementem realizacji „PGN dla Gminy Gąsawa”. Gmina organizować będzie działania zakresie zmian świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i zainteresowania tematyką OZE i oszczędzania energii
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa

Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	Nie oszacowano
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	Nie oszacowano
Okres realizacji	2017-2022
Szacowany koszt całkowity/pozostały	zadanie wspomagające
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	-
Finansowanie	Budżet Gminy
Nr działania	29
Sektor	Społeczeństwo
Nazwa działania	Współpraca z obywatelami i zainteresowanymi stronami – podnoszenie świadomości i tworzenie lokalnych sieci kontaktów i informacji
Opis działania	Działanie realizowane przy wykorzystaniu gminnej strony http://www.gasawa.pl/ gdzie będzie dedykowany portal stworzony w ramach realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej. Celem portalu jest informowanie społeczeństwa o realizowanym projekcie i planowanych działaniach niskoemisyjnych a także dział eko-porad, dzięki którym mogą efektywnie wykorzystywać energię we własnych domach i mieszkaniach, obniżając zużycie energii.
Podmiot realizujący	Gmina Gąsawa
Szacunkowa redukcja zużycia energii [MWh]	Nie oszacowano
Szacunkowa redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]	Nie oszacowano
Okres realizacji	Działanie ciągłe
Szacowany koszt całkowity/pozostały	w ramach działań PGN
Pozycja w WPF lub na liście OSRG	-
Finansowanie	w ramach realizacji PGN

8. Harmonogram rzeczowo-finansowy

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi Załącznik 1 do niniejszego opracowania.

8.1 Podsumowanie przewidywanych efektów

Działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Planu z perspektywą do 2022 r. pozwolą na dalsze ograniczenie emisji o 535,36 Mg CO₂. Koszt zaplanowanych w Planie gospodarki niskoemisyjnej działań to około 37 442 317,95 zł (wszystkie zaangażowane strony, koszty szacunkowe, w tym 27 211 437,60 zł to koszt wykonania otworu badawczo-eksploatacyjnego Gąsawa GT-1 dla rozpoznania zasobów złóż wód termalnych oraz określenia możliwości ich wykorzystania).

Podsumowanie efektów realizowanych działań przedstawia Tabela 30.

Tabela 30. Podsumowanie efektów realizacji działań zaplanowanych przez Gminę, Powiat oraz mieszkańców na terenie Gminy Gąsawa

Sektory i obszary działania	Szacowane koszty działań	Oczekiwane efekty		
		oszczędności energii	wytwarzanie energii odnawialnej	redukcja emisji CO ₂
	[PLN]	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ /rok]
Budownictwo	7 577 282,35	1 180,65	348,72	470,16
Oświetlenie uliczne	500 000,00	48,99	-	40,70
Energetyka	27 211 437,60	nie oszacowano		
Transport	2 153 598,00	134,32	-	24,50
SUMA	37 442 317,95	1 363,96	348,72	535,36

Źródło: Opracowanie własne

9. Monitoring i realizacja planu

Plan gospodarki niskoemisyjnej, ze względu na szeroko ujęte cele w zakresie ograniczania emisji CO₂ i redukcji zużycia energii oraz szeroki zakres przewidzianych do realizacji działań, musi być na bieżąco monitorowany w celu określenia czy osiągnęte są przewidywane rezultaty. Plan jest dokumentem „żywym”, w którym wszelkie zmiany i aktualizacje stanowią naturalny etap cyklu ulepszania. W zależności od zidentyfikowanych na etapie monitoringu problemów, można dokonywać drobnych korekt lub aktualizacji całości Planu.

9.1 System monitoringu

Ocena realizacji PGN polegać będzie przede wszystkim na monitorowaniu, czyli obserwacji zmian w wielu wzajemnie ze sobą powiązanych sferach funkcjonowania Gminy Gąsawa (administracyjnej, gospodarczej, ekonomicznej, społecznej, ekologicznej, itp.).

Zalecany system monitoringu powinien obejmować następujące elementy:

- systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań PGN, zgodnie z charakterem zadania (np.: ilość i rodzaj

budynków poddanych termomodernizacji oraz powierzchnia użytkowa, ilość i rodzaj wymienionych lamp, itp.). Sposób zbierania danych powinien być zbieżny z metodyką wykorzystaną przy sporządzaniu Planu gospodarki niskoemisyjnej;

- przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w PGN;
- analiza porównawcza osiągniętych wyników z założonymi w Planie trendami; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Planu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności;
- analiza przyczyn rozbieżności oraz określenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych działań;
- wprowadzenie ewentualnych działań korygujących lub, jeśli wskazuje na to ocena realizacji, aktualizacja całości Planu.

Stworzenie takiego systemu monitoringu i prowadzenie opisanych działań pozwoli na bieżące monitorowanie realizacji Planu przez Gminę.

W ramach monitoringu Planu, wskazany Koordynator powinien sporządzać raport z realizacji Planu, który dobrze i rzetelnie wykonany, powinien wskazać kierunek, w którym dąży Gmina w kontekście realizacji ustanowionych celów. Zaleca się, aby raport sporządzany był nie rzadziej niż co 2 lata. Zakres raportu powinien obejmować stan realizacji zadań na dzień sporządzania raportu oraz osiągnięte rezultaty w zakresie redukcji emisji oraz zużycia energii oraz sytuację gminy w czasie realizacji działań. Wymaga to sporządzenia kontrolnej inwentaryzacji emisji, stosując metodykę zbieżną z tą, zastosowaną w Planie gospodarki niskoemisyjnej. Proponowany zakres raportu:

1. Cele strategiczne i szczegółowe – przywołanie celów z dokumentu Planu, aktualny stan realizacji celów.
2. Opis stanu realizacji Planu:
 - a. przydzielone środki na poszczególne działania za lata, które obejmuje raport,
 - b. realizowane działania,
 - c. napotkane problemy w realizacji działań.
3. Wyniki inwentaryzacji emisji – podsumowanie aktualnej (kontrolnej) inwentaryzacji emisji i porównanie jej z inwentaryzacją bazową (za rok 2015).
4. Ocena realizacji oraz ewentualne działania korygujące.
5. Stan realizacji działań – zestawienie aktualnie osiąganych rezultatów działań określonych na podstawie wskaźników monitorowania

W związku z powyższym zaleca się, aby co dwa lata była sporządzana kontrolna inwentaryzacja emisji, która pozwoli precyzyjnie określić efekty realizacji działań i zachodzące trendy w zakresie użytkowania energii na terenie całego Gminy. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć ocenie realizacji założonych w Planie celów. Na podstawie tych raportów powinien być sporządzony Raport Implementacyjny.

W razie zaistnienia potrzeby PGN powinien być aktualizowany.

Wskaźniki ilościowe i jakościowe oceny uzyskanych efektów

Proponuje się przyjąć następujące ilościowe wskaźniki oceny uzyskanych efektów co dwa lata począwszy od 2017 r.:

- poziom emisji CO₂ na terenie Gminy Gąsawa w MgCO₂/rok (lata: 2019, 2021),
- poziom zużycia energii na terenie Gminy Gąsawa w MWh/rok (lata: 2019, 2021),
- ilość energii wytwarzanej z OZE MWh/rok (lata: 2019, 2021),

Wymienione wskaźniki muszą być określone zgodnie z metodologią wykonania inwentaryzacji bazowej.

9.2 Ocena realizacji

Ocena realizacji stanowi podsumowanie opisanego wyżej raportu. Podstawowym sposobem oceny realizacji PGN jest porównanie wartości mierników (wskaźników) określonych dla celów szczegółowych oraz poszczególnych sektorów działań.

Jeżeli zostaną zaobserwowane trendy odwrotne niż oczekiwane jest to sygnał, że należy przeanalizować realizację działań oraz zachodzące uwarunkowania zewnętrzne, czyli niezależne od Gminy (obowiązujące akty prawne – zmiany w prawie, istniejące systemy wsparcia finansowego działań, sytuacja makroekonomiczna, ekstremalne zjawiska pogodowe) oraz uwarunkowania wewnętrzne, wynikające z funkcjonowania gminy (sytuacja finansowa gminy, dostępne zasoby ludzkie w strukturze Urzędu do prowadzenia rzetelnej oceny realizacji, możliwości techniczne i organizacyjne realizacji działań). Na podstawie oceny realizacji podejmuje się decyzję o ewentualnej konieczności aktualizacji Planu i dostosowaniu go do aktualnej sytuacji w Gminie.

Środki finansowe na przeprowadzenie monitoringu, sporządzenie raportu i ocenę realizacji powinny zostać zabezpieczone w budżecie na rok, w którym planowane jest przeprowadzenie częściowej ewaluacji wdrażania Planu. Proponuje się, aby był to rok 2017.

9.3 Wskaźniki monitorowania

Wskaźniki monitorowania odnoszą się do poszczególnych działań realizujących cele.

Tabela 31. Ogólne wskaźniki monitorowania

Cel	Wskaźnik	Oczekiwany trend
Cel szczegółowy 1: Ograniczenie do roku 2020 (z perspektywą do roku 2022) emisji gazów cieplarnianych w stosunku do roku bazowego (2015)	wielkość emisji dwutlenku węgla z obszaru gminy w danym roku (Mg CO ₂ /rok)	↓
	stopień redukcji emisji w stosunku do roku bazowego (%)	↑
Cel szczegółowy 2: Ograniczenie do roku 2020 (z perspektywą do roku 2022) zużycia energii w stosunku do roku bazowego (2015)	wielkość zużycia energii na terenie gminy w danym roku (MWh/rok)	↓
	stopień redukcji zużycia energii stosunku do roku bazowego (%)	↑
Cel szczegółowy 3: Zwiększenie do roku 2020 (z perspektywą do roku 2022) udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii w stosunku do roku bazowego (2015)	zużycie energii ze źródeł odnawialnych na terenie gminy w danym roku (MWh/rok)	↑
	udział zużycia energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii na terenie gminy w danym roku (%)	↑

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 32. Inne wskaźniki monitorowania

Cel	Wskaźnik	Jednostka
Cel szczegółowy 1: Ograniczenie do roku 2020 (z perspektywą do roku 2022) emisji gazów cieplarnianych w stosunku do roku bazowego (2015) Cel szczegółowy 2: Ograniczenie do roku 2020 (z perspektywą do roku 2022) zużycia energii w stosunku do roku bazowego (2015)	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	Szt.
	Ilość wymienionych publicznych punktów oświetleniowych	Szt.
	Ilość wybudowanych ścieżek rowerowych/modernizacja drogi	km
	Spotkanie promujące zachowania niskoemisyjne z mieszkańcami	Szt.
	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²
	Ilość mieszkań z wymienionym źródłem ciepła według rodzaju	Szt.
	Długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km
	Długość nowo wybudowanych dróg	km
Cel szczegółowy 3: Zwiększenie do roku 2020 (z perspektywą do roku 2022) udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii w stosunku do roku bazowego (2015)	Moc zainstalowanych źródeł OZE	MW
	Moc zainstalowanych urządzeń OZE na budynkach	kW

Źródło: Opracowanie własne

10. Literatura i źródła

Dokumentu unijne:

- Dyrektywa CAFE (Clean Air for Europe)
- Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju
- Strategia „Europa 2020”

Dokumenty krajowe:

- Ustawa Prawo Ochrony Środowiska
- Strategia Rozwoju Kraju do 2020 roku – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.”
- Polityka klimatyczna Polski
- Polityka Energetyczna Polski do 2030 r.
- Narodowy Plan Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej
- Krajowy plan działań dotyczący efektywności energetycznej
- Krajowy plan działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych
- Biała Księga: Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania (2009)
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (w skrócie SPA 2020)
- Strategia Unii Europejskiej w zakresie przystosowania się do zmian klimatu z 16 kwietnia 2013 r.
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020

Dokumenty wojewódzkie:

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego
- Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+
- Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024
- Programy ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku
- Plan gospodarki odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2023
- Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)

Dokumenty powiatu:

- Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żnińskiego

Dokumenty gminne:

- Strategia Rozwoju Gminy Gąsawa na lata 2008-2020
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gąsawa
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gąsawa na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

- Aktualizacja Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Gąsawa na lata 2012-2027
- Wieloletnia Prognoza Finansowa

Pozostałe dane:

- Główny Urząd Statystyczny
- Enea Operator Sp. z o.o. Rejon Dystrybucji Mogilno
- Zakład Robót Publicznych w Gąsawie
- Urząd Gminy Gąsawa – Referat Rolnictwa, Referat Oświaty
- Starostwo Powiatowe w Żninie, Wydział Komunikacji
- Zarząd Dróg Powiatowych w Żninie
- Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
- Żnińska Kolej Powiatowa
- Spółdzielnia Mieszkaniowa w Żninie

11. Załączniki

Załącznik 1. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji PGN

Załącznik 2. Baza inwentaryzacji emisji

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Wyniki Inwentaryzacji w roku bazowym wraz z założonymi celami w roku 2020 w związku z zaplanowanymi działaniami	10
Tabela 2. Wyniki emisji CO ₂ w roku bazowym	10
Tabela 3. Wyniki zużycia energii finalnej w roku bazowym	11
Tabela 4. Wpływ zaplanowanych działań na poziom emisji i zużycie energii finalnej	12
Tabela 5. Formy użytkowania terenu w gminie Gąsawa	26
Tabela 6. Liczba mieszkańców gminy Gąsawa	27
Tabela 7. Struktura ludności wg grup wiekowych gminy Gąsawa	27
Tabela 8. Struktura przedsiębiorstw według ich wielkości w gminie Gąsawa	27
Tabela 9. Struktura przedsiębiorstw prywatnych według ich PKD w gminie Gąsawa	28
Tabela 10. Bezrobotni zarejestrowani wg. płci	29
Tabela 11. Stopa bezrobocia w gminie Gąsawa	29
Tabela 12. Struktura użytków rolnych [ha]	29
Tabela 13. Liczba gospodarstw indywidualnych wg arealu w roku 2010 - gmina Gąsawa ...	30
Tabela 14. Drogi powiatowe w gminie Gąsawa	33
Tabela 15. Pojazdy zarejestrowane w gminie Gąsawa	34
Tabela 16. Zasoby mieszkaniowe Gminy Gąsawa	34
Tabela 17. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne na terenie gminy Gąsawa	34
Tabela 18. Ilość odpadów zebranych w gminie Gąsawa	35
Tabela 19. Obiekty w zarządzie gminy 2015 r.	36
Tabela 20. Analiza SWOT – uwarunkowania realizacji celu redukcji emisji gazów cieplarnianych w Gminie Gąsawa do roku 2020 z perspektywą do roku 2022	42
Tabela 21. Wynik oszacowania emisji – budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne	47
Tabela 22. Wynik oszacowania emisji – budynki, wyposażenie/urządzenia usługowe (niekomunalne)	48
Tabela 23. Wynik oszacowania emisji – budynki mieszkalne	48
Tabela 24. Wynik oszacowania emisji – komunalne oświetlenie publiczne	49
Tabela 25. Wyniki oszacowania emisji – transport publiczny oraz transport prywatny i komercyjny	49
Tabela 26. Wyniki końcowego zużycia energii w gminie Gąsawa w 2015 r.	50
Tabela 27. Wyniki emisji CO ₂ w gminie Gąsawa w 2015 r.	51
Tabela 28. Hierarchia sektorów dla realizacji działań w kontekście osiągnięcia celów strategicznego	52
Tabela 29. Cel dla Gminy Gąsawa w zakresie emisji CO ₂	54
Tabela 30. Podsumowanie efektów realizacji działań zaplanowanych przez Gminę, Powiat oraz mieszkańców na terenie Gminy Gąsawa	70
Tabela 31. Ogólne wskaźniki monitorowania	73
Tabela 32. Inne wskaźniki monitorowania	73
Rysunek 1. Mapa gminy Gąsawa	25
Rysunek 2. Lokalizacja gminy Gąsawa na tle powiatu żnińskiego	26
Wykres 1. Emisja CO ₂ w roku bazowym w podziale na sektory	11
Wykres 2. Zużycie energii finalnej w roku bazowym w podziale na sektory	12
Wykres 3. Zużycie energii finalnej w roku bazowym w podziale na sektory	50
Wykres 4. Emisja CO ₂ w roku bazowym w podziale na sektory	51